

nt

naš tednik

Letnik XXVII — Štev. 29 17. julija 1975 Cena 4.— šil. P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt. — Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

3500 ljudi na primiciji v Šmihelu

Da naši ljudje tudi v današnjem času radi zahajajo na primicije, je pokazala zadnja nedelja: 3500 ljudi se je zbralo na novi maši Janeza Tratarja pri Katarini v Šmihelu. To množico tudi ni zajela prav velika jasa nekaj korakov pod Katarino, kjer je bil postavljen novomašniški oltar.

Že prej pa se je vil dolg sprevod od domače hiše tja do kraja primicije. Na domu, kjer je novomašnik po starem običaju blagoslovil svoje starše, je spregovoril Poldej Zunder.

Pet duhovnikov pa je somaševalo s primiciantom ob oltarju, ki je bil postavljen na prostem: g. Avguštin Čebul, g. Ignac David, g. Stanko Trap, g. Jože Kopeinig, ki je bil tudi novomašniški pridigar ter g. Ju-

rij Buch, ki je pel novo mašo teden poprej. Ceremoniar je bil bogoslovec Franc Valentinič. Med mašo je ubrano pel domači cerkveni zbor. Novomašniški pridigar Jože Kopeinig je govoril o nalogi in poklicu duhovnika. Prvi pogoj za duhovniški poklic je, da ljubi Kristusa.

„Ljubezen in zvestoba do Kristusa sta predpogoj in osnovni temelj duhovništva,“ je dejal novomašniški pridigar in nato stavil vprašanje: „Kaj je naloga duhovnika? V čem je njegovo poslanstvo? Kaj mora biti njegova prva skrb? Ni njegova prva naloga, da popravlja cerkve, da restavrira baročne kipe in umetnostne slike, da organizira zbirke, uči igre in snaži svoj avto.“

In on ni samo tisti, ki ne sme manjkati v občini, ker bi ga skoraj

tako pogrešali kot poštarja, gasilce, župana ali trgovca.

Čemu je torej poslan? In kdo je? Postavljen je za učitelja in označevalca blagovesti odrešenja. Izbran je, da kot Kristusov namestnik daruje daritev sprave za svoje grehe in grehe vseh ljudi.

Poslan je za pastirja in voditelja vseh, ki so izmučeni in zbegani, brez domovine duha in srca.

Na novomašnika pa je naslovil sledeče osebne besede:

„Dragi novomašnik in prijatelj Janez! Mnogi te poznajo od raznih nastopov — s harmoniko v rokah, z muhami v glavi in s šalami na ustnicah. Ti si vedno vedel, zakaj si bil vesel, ker veselje Ti je bil Gospod, ki Ti je podaril srečno, četudi skromno mladost.“

Nadpastir ddr. Köstner v svojem odgovoru ni obsodil Mucherjeve hujskaške pridige:

Kdo nosi v škofiji zadnjo odgovornost pred Bogom?

Prejšnji petek je krško-celovski škof ddr. Joseph Köstner podal javnosti preko množičnih občil „izjavo k nacionalnemu vprašanju na južnem Koroškem“. Obsega dve tipkani strani in je najbrž bila stališče škofa do primera gosposvetkega župnika Mucherja. Njegovo ime pa na teh dveh straneh ni omenjeno. Tudi ne vsebina njegove pridige, in tudi ne namig na kakšno obsodbo tega pridigarja.

Tudi s strani ordinariata ni bilo natančnejšega poročila, kaj naj bi bilo povod za to škofovo izjavo. Predstavljati bi si mogli dve varianti: da je škof zavzel stališče do delovanja škofijskega koordinacijskega odbora, ker je ravno teden poprej tudi izšla Daimova študija. Toda ta domneva je le bolj teoretičnega značaja: škof se doslej ni vmešaval v delovanje obeh koordinacij. Da bi bili morebiten povod za škofov protest s slovenske strani na Mucherjevo pridigo, priča dejstvo, da je škof odklonil sicer intervju z Našim tednikom, pač pa je vedel generalni vikar prejšnji teden poročati, da namestnik škof sam od sebe zavzeti stališče k temu primeru. Dejstvo pa je, da tega v svojem stališču z dne 10. julija ni storil. Pazljivemu bralcu škofovega stališča se vzbujajo vtisi, da je namenjeno le Slovincem, oz. slovenskim duhovnikom, ki se obračajo preko pisem bralcev na javnost, ker jih ordinariat sam od sebe ne štiti proti raznim sumničnim in napadom. Konkretnih predlogov škofova izjava ne vsebuje (dobesedno besedilo prinašamo na 3. strani).

Medtem je bila birna v Slovenjem Plajberku. Tam je zastopnik slovenske frakcije v občinskem odboru Feliks Wieser hotel izprostiti od škofa jasno stališče k Mucherjevi pridigi in posledicam, ki bi jih imel ta primer za gosposvetkega župnika. Škof te prilike ni izbral. Nasprotno: molčal je in s tem potrdil domneve, da ordinariat in škof ne mislijo ukrepati proti temu hujskaškemu župniku. Če bi namreč bila ta domneva nepravilna, bi jo mogel pojasniti škof s primernim odgovorom.

Zdaj se je oglasila tudi „Kleine Zeitung“ in — glej čudo — branila škofa. Doslej namreč ta linija pri koroškem malem formatu ni bila sama po sebi umevna, kajti ravno „Kleine Zeitung“ se je že vedno „odlikovala“ z napadi na razne duhovnike na dvojezičnem ozemlju. Tozadevna antiklerikalna in protisinodalna pisma bralcev je ravno „Kleine Zeitung“, katere lastnik je preko založbe Styria katoliška Cerkev, kot prva objavila.

Med koroškimi Slovenci, predvsem pa med duhovniki, je škofov odgovor vzbudil veliko razočaranje

in tudi nevoljo. Neki ugledni duhovnik je nasproti „nt“ imenoval škofovo izjavo celo „nesramnost“. To je dejal človek, ki ima izbiro svojih besed vedno pod kontrolo. Nevoljo je vzbudilo škofovo stališče predvsem iz sledečih razlogov:

■ Škof je izjavil, da bo Cerkev gotovo nastopila proti krivici. — To bi pomenilo, da tega zdaj ne dela.

■ Škof je dejal, da tam, kjer se strokovnjaki ne morejo zediniti, ni naloga Cerkev, da se zavzema za katerokoli stran. Iz tega se da interpretirati, da bo Cerkev čakala, da bo na državni ravni padla odločilna beseda — in bo potem po-

tegnila z močnejšim, kajti odločilno besedo bo imel najmočnejši.

Razen tega

■ v celotni izjavi ni nobenega zagotovila, da bo Cerkev branila slabotnejšega in teptanega in se zanj zavzemala, kot je to storil Kristus.

■ Škof nadalje obžaluje, da so informacije o sinodi in o delovanju duhovnikov na dvojezičnem ozemlju pomanjkljive. To informacijsko vrzel pa bi škofija že zdavnaj lahko zamašila s tem, da bi se sama ne bala informirati ljudstvo. Ne nazadnje bi škof namesto nebuloznih izjav o samopremagovanju in potrpljenju v svojem stališču po-

vedal nekaj konkretnega in tako storil svoje k boljšemu sožitju na Koroškem.

■ Duhovne sobrate pa je škof opominjal, naj bodo predvsem pri javnih izjavah previdni. Pomeni morda to, da smejo duhovniki a la Mucher podtalno hujskati, in da naj bodo le pri javnih žegnanjih zastav bolj previdni?

■ Škofov nauk naj se duhovniki pri popravkih v tisku pustijo voditi od „pastoralne modrosti“ je slabo prikrit očitek na račun slovenskih duhovnikov. Ta odstavek je predvsem med duhovniki vzbudil veliko nevoljo. Škofija sama nima korajže, da bi jih branila pred raz-

novrstnimi napadi nemškonacionalnih krogov, ki so na Koroškem v pretežni meri istočasno tudi antiklerikalni.

Dokler pa bo ordinariat molčal k vsakodnevnim gonji proti duhovnikom na dvojezičnem ozemlju, pa problem ne bo rešen. Kajti z molkom se problem ne zmanjša, nasprotno, odpira pot nadaljnji negotovosti in sumničnem, vse to pa škoduje ugledu Cerkev. Po pretresu tega praznega škofovega stališča in tej zanemarjeni priliki, pa se ponovno postavlja vprašanje: Kdo nosi v škofiji zadnjo odgovornost pred Bogom?

NSKS: ugotavljanje razbije skupno bazo

Svoje odklonilno stališče napram vsakemu ugotavljanju manjšine je potrdil Narodni svet koroških Slovincem na seji predsedstva dne 10. julija. Na tej seji je NSKS obravnaval rezultate študijske komisije za vprašanja slovenske narodne skupnosti na Koroškem (t. i. „Ortstafelkommission“) pri zveznem kanclerju. Ta komisija se je po poročilih v tisku ponovno bavila z vprašanjem ugotavljanja manjšine.

Predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovincem je na seji ugotovilo: „Z ozirom na to, da se vršijo

16. julija 1975 na Dunaju razgovori zastopnikov strank glede tega vprašanja, ugotavlja predsedstvo Narodnega sveta, da NSKS v primeru, da bo parlament sklenil zakon za ugotavljanje manjšine, ne vidi več nobene baze za pogovore z zvezno vlado.“

S tem bi zvezni kancler zavestno in nalašč pripravil razgovorom, ki jih je Narodni svet ocenil doslej kot pozitivne, predčasen konec.“

V zvezi s protestnimi resolucijami je podal poslevoedeči podpredsednik Narodnega sveta koro-

ških Slovencev, dr. Matevž Grilc, nasproti „nt-Pressedienst“ sledečo izjavo:

„Predsedstvo Narodnega sveta koroških Slovencev je na svoji zadnji seji tudi obširno obravnavalo protestne resolucije. Temeljito jih

Slovenji Plajberk: škofov molk

Krško-celovski škof ddr. Köstner naj pred zbranimi — pretežno slovenskimi verniki — poda jasno izjavo glede ukrepov proti župniku Mucherju. To je zahteval v nedeljo zastopnik slovenske frakcije Feliks Wieser, p. d. Šošl od škofa, ki se je mudil ta dan v Slovenjem Plajberku zaradi birme in škofove vizitacije.

Po raznih poraznih govorih — med drugim je prav pobožno spregovoril celo župan Woschitz, ki po lastnih besedah le nerad zahaja v cerkev — je stopil pred škofa tudi Feliks Wieser. V imenu pripadnikov slovenske narodne skupnosti, je naslovil na škofa sledeče besede:

„Prevzvišeni gospod nadpastir! Iskreno se veselimo, da Vas po dolgih letih zopet moremo pozdraviti v naši sredi. — Pozdravljam Vas kot katoličan in kot zastopnik slovenske frakcije v občinskem odboru.“

Prevzvišeni! Slovenski farani Slovenjega Plajberka so z veliko skrbjo zvedeli za nespravljivo pridigo gosposvetkega župnika Wilhelma Mucherja. V tej pridigi je ta duhovnik označil prizadevanja vodstva koroških Slovincem kot nekrščansko, zagovarjal je pohod na dvojezične table, nastopal je proti izpolnitvi določil iz člena 7 državne pogodbe, ozmerjal je nadalje sinodo in sploh delal gonjo proti slovenski narodni skupnosti.

Štirinajst dni je minilo od tega, brez da bi ordinariat k temu zavzel stališče. Pa tudi v Vaši izjavi pred dvema dneva, prevzvišeni go-

bomo študirali ter povabili širše kroge prebivalstva, med drugim tudi podpisnike protestnih resolucij, naj v delovnih skupinah sodelujejo s konkretnimi alternativnimi predlogi tako pri spomenici kot tudi pri paketu ukrepov za zaščito slovenske narodne skupnosti, ki ga je predlagal zvezni kancler.“

spod škof, Mucherjevo postopanje ni bilo ne omenjeno, še manj pa obsojeno.

S tistimi 24 duhovniki in 7 bogoslovci, ki so zahtevali takojšnjo odstranitev župnika Mucherja, smo si edini v tem, da takšen duhovnik na tako odgovornem mestu nima ničesar iskati, ampak le škoduje Cerkvi.

Ekscelenca, prosimo Vas, da zdaj pred tu zbranimi verniki poveste, če in kdaj bo župnik Mucher odstranjen iz svoje službe in katere disciplinarne ukrepe nameravate izvršiti proti temu hujskaškemu župniku. — Kajti samo konsekventna drža Cerkev in nastopanje v prid slabotnejšega v duhu Kristusa bo blagoslovilo prizadevanja sinode tudi z uspehom.“

Škof, ki je sicer vsakemu govorniku oz. deklamatorju dal roko, je to gesto tokrat opustil. Očitno presenečen in zaradi tega nevoljen je znal reči le eno: „Wir gehen jetzt in die Kirche“ („Gremo zdaj v cerkev“). Tudi te prilike za jasen odgovor škof ni izkoristil. Očitno je bil mnenja, da birna kot cerkveni praznik ni pravo mesto za take izjave.

● Zastopniki treh v parlamentu zastopanih strank so včeraj na Dunaju sklenili, da bodo izvršili ugotavljanje manjšine. Zgleda, da jih stališče prizadete slovenske narodne skupnosti, ki tako štetje odklanja, ni nič brigalo. Štetje nameravajo izvršiti leta 1976.

Velikovec: Steinacher bo dobil veličasten spomenik

Bi Velikovec brez svoje zgodovine — svoje in Koroške — bil res brez vsake najmanjše znamenitosti, bi bil potem docela nezanimiv, je zgodovina in preteklost edini izhod iz vseh problemov in težav? — To vprašanje se nehote noraja vsakemu nedomačinu, ko se sooča s prizadevanji velikovških občinskih očetov, da bi polirali svojo podobo, svoj image, s koroško preteklostjo. Tudi na zadnji občinski seji ni bilo drugače: občina je hotela postaviti preteklosti dodaten spomenik — tokrat Hansu Steinacherju.

Občinski očetje so si bili kaj kmalu edini: spomenik bo treba postaviti! — Z eno izjemo: socialistični odbornik Udo Manner, znan po svojih slovenski narodni skupnosti naklonjenih pismih bralcev, je dal občinskim očetom pomisliti, da je spomenik pravzaprav nepotreben, saj ima občina v spomin abwehrkampfu že na Glavnem trgu dovolj velik in dostojanstven spomenik. Tak spomenik bi kot relikv preteklega časa vzbujal le občutke sovraštva in ne sprave, zato predvsem

v parku pred šolo ni na mestu. Mladina naj se vzgaja v odprtem duhu.

Komaj je Udo Manner mogel povedati svoje pomisleke, kajti mandatarji vseh strank so ga prekinjali z vprašanji in očitki: „Wos, auf meinem toten Vota trampelst du herum, mei Vota woa obwehrkämpfa!“

Zagovarjali so potem tudi Steinacherja: „Ohne Steinacher würden wir gar nicht hier sitzen können!“ Emocije so prevladovale tudi v nadaljnji debati, celo ime Maier-Kaibitsch je strašilo po občinski sobi. Temu vojnemu zločincu namreč je hotel občinski odbor postaviti leta 1970 spomenik, a ga je takratni deželni glavar Sima opozoril na zunanjepolitične konsekvence.

Velikovski občinski odbor je slednjič sklenil tudi z 32:1 glasovi gradnjo spomenika Hansu Steinacherju. Proti predlogu je glasoval le Udo Manner. Spomenik naj bi bil visok nad dva metra. V parku, kjer naj bo stal, se bodo igrali otroci.

(Berite tudi gloslo na 2. strani: „Idi Amin in mir na Koroškem“.)

Kaj obeta trg s prašiči v prihodnje

Avstrijski statistični centralni urad je pred kratkim objavil podatke o vmesnem štetju prašičev 3. junija t. l. Vsako štetje vsebuje možnosti za izdelavo programa za prihodnje leto, po katerem naj bi prašičerejci usmerjali svojo prirajo. Letos pa je taka prognoza še posebno važna in vredna, ker v Avstriji

- od januarja naprej ni več potreben uvoz prašičev;
- narašča število zaklanih prašičev v zmrzovalnicah (sredi maja je bilo z 38.000 komadi za okroglo 10.000 komadov višje kot pred letom dni) in
- ker je število prašičev tekom leta dni naraslo za 3 odst. na okrog 3.450.000.

K temu že samo po sebi pomembnemu faktorju se pridružuje kot četrti izjemen razvoj dejstvo, da so na Koroškem pujski še vedno razmeroma dragi, medtem ko so cene klavnih prašičev za okroglo 4 odst. nižje kot pred letom dni.

V primerjavi s štetjem prašičev 3. 6. 1974 z onim od tistega dne junija 1975 se kažejo v avstrijskem

	Avstrija		Koroška	
	komadov	%	komadov	%
pujski do 2 mesecev	+ 24.458	+ 2,2	— 336	— 0,5
mladi prašiči	60.382	+ 4,1	+ 8743	+ 8,9
klavni prašiči	57.870	+ 14,0	— 3059	— 10,7
breje svinje	+ 9983	+ 4,9	+ 443	+ 3,4
nebreje svinje	+ 3328	+ 1,7	— 75	— 0,7

in koroškem merilu naslednje razlike:

V avstrijskem merilu bo torej ponudba klavnih prašičev do konca prvega polletja prihodnjega leta

konstantno naraščala. Medtem je število 484.816 v kategorijo klavnih prašičev uvrščenih prašičev že menjalo lastnike. Dobršen del večje ponudbe kot pred letom dni je romal v zmrzovalnice, kjer je še sredi junija število skladiščenih zaklanih prašičev naraslo za 46.000. Njihovo število bo v drugem polletju 1975 bremenilo ponudbo svinjskega mesa in vplivalo na ceno klavnih prašičev, kajti v tem času bo ponudba klavnih prašičev za okroglo 90.000 do 100.000 komadov večja kot je bila pred letom dni. Tudi če upoštevamo, da je bil lani v tem času potreben še uvoz okroglo 100.000 klavnih prašičev, si je treba biti na jasnem, da bo vplivalo na poslabšanje cene ne le sedanje število skladiščenih prašičev, marveč tudi število skladiščenih zaklanih goved, ki znaša okroglo 40.000 glav in število pitanih goved, ki že pritiska na trg in ki bo še bolj pritiskalo proti koncu leta in začetku prihodnjega leta.

Tudi v prvem polletju prihodnjega leta bo ponudba klavnih prašičev za okroglo 85.000 večja od one letošnjega polletja, ko iz inozemstva ni bilo treba več uvažati klavnih prašičev.

V koroškem merilu moramo pri-

povpraševanjem za klavnimi prašiči. Junija, ki je skozi leta dokazano najboljši mesec v povpraševanju in ceni klavnih prašičev, je bila za 10 odst. nižja od lanske. V prihodnjih turističnih tednih, ki bodo izzvali večje povpraševanje, pa bo za 9 odst. višja kot pred letom dni. Če bo turistična sezona kolikor toliko dobra, tudi v prvem četrtletju 1976 ne bo prišlo do prekomerne

ponudbe. V drugem četrtletju bo ponudba enaka letošnji, ko smo imeli razmeroma najugodnejše cene zadnjih let.

Ob vsem tem pa je treba vendar reči vsakemu koroškemu prašičerejcu — vseeno, če pujske zreja ali pita v proti igri ponudbe in povpraševanja, da do konca leta ne drži več brejih svinj kot jih ima trenutno v hlevu. (bl)

Spet bi nas radi preštevali

Člen 7 avstrijske državne pogodbe iz leta 1955 dela čudne preglice avstrijskim oblastem in odgovornim činiteljem ter jim povzroča glavobol; posebno to velja za „prijatelje“ koroških Slovencev, katere bi radi čimprej in čimboj zdecimirali na ta ali oni način, da bi tako kaj kmalu mogli svetu oznaniti, da jih ni več in da je torej ti problem „rešen“!

Vse obsodbe vredno je namreč že to dejstvo, da odgovorni organi v Celovcu in posebno na Dunaju niso čimprej po podpisu te pogodbe izdelali nujno potrebne izvršne uredbe k določilom člena 7 (zaščita narodnih manjšin v Avstriji). Človek se skoraj ne more iznebiti vtisa, da je bilo in je še vedno to zavlačevanje namerno, češ čim pozneje, tem manj bo treba dati! Saj je vendar pri drugih zakonih tudi samo ob sebi razumljivo, da v najkrajšem času po njihovi uveljavitvi hkrati izdelajo pripadajoče izvršne odredbe, v kolikor so potrebne.

V zadnjem času se je z nemško govoreče strani (od zveznega kanclerja navzdol pa vse do zadnjega društva „borbenih brambovcev“) spet glasneje pojavila zahteva po ugotavljanju slovenske manjšine na Koroškem s pomočjo nekakega „preštevanja posebne vrste“, kate-

ro pa koroški Slovenci odločno odklanjajo, ker imajo z vsemi podobnimi štetji večinoma le slabe izkušnje. Da je to njihovo stališče utemeljeno in bojazen glede objektivnosti teh ljudskih štetij upravičena, vedo posebno starejši koroški Slovenci.

V podkrepitev teh trditev in tega mnenja naj navedemo, kaj piše o tem v knjigi „Slovenski Korotan“, izšla v Celovcu leta 1919, pod naslovom: „Uradno“ ljudsko štetje „občevalnega jezika“ na Koroškem:

Uradno ljudsko štetje prebivalstva na Koroškem po občevalnem jeziku je — z ozirom na Slovence — tovarna, v kateri se je vsakih deset let „uradno fabriciralo“ — napravilo toliko tisoč Nemcev več, kolikor tisoč je bilo Slovencev manj! (Primerjaj tabele ljudskega štetja od l. 1880—1910!) „Uradne“ nemške številke same so jih izdale, kako mirno „asimilirajo“ koroški Nemci koroške Slovence! Nemški števni komisarji so po občinah (vaseh, hišah) Slovence kratko malo — brez vpraševanja stranke — zapisovali za Nemce, da ne govorimo o nemškem pritisku, agitaciji, grožnjah in kaznih. Da, koroško uradno ljudsko štetje je svetovni „unikum“, posebnost, ki jo najdeš samo v koroški oligarhični „republik“i. Bralec naj natanko pregleda tabele o ljudskem štetju, ki so povzete iz spec. kraj. repertorija, torej uradne, in našel bo, da koroško ljudsko štetje ni nič drugega kakor samo sistematično decimiranje — iztrebljanje koroških Slovencev.

Koroško nemško ljudsko štetje je navadna persiflaža na zdravo človeško pamet, je čisto navadna brezvestna, sistematična potvorba, je goljufija in laž! — In na tej lažnjivi, goljufivi, fabricirani podlagi so fabricirali svoje nemške narodnostne zemljevide in s temi zemljevidi hočejo sedaj varati in goljufati sami sebe in cel svet! Zlasti „slove-

Tu bi bila morda tudi rešitev za tozadevne koroške probleme: na primer ima velikovski občinski svet — z eno izjemo — veliko silo po spomeniku za Steinacherja. Nekateri od njih so pred nedavnim časom hoteli celo spomenik vojnemu zločincu Maier-Kaibitschu. Zato bi imeli za velikovške občinske očete v bistvu dva predloga: Prvič, da imenujejo Idija Amina za velikovškega župana. Potem se nihče ne bi več razburjal nad njegovimi predlogi, marveč bi se vsi smejali. Ker pa ta predlog ne bo izvedljiv, predlagamo drugo varianto: Velikovški občinski očete naj naslovijo pismo na ugandskega predsednika, naj pač postavi dva veličastna spomenika — po enega za Steinacherja in za Maier-Kaibitscha. Da bi se Idiju Aminu stroški za investicije v ta dva spomenika obrestovale, pa bi potovali velikovski in ostali koroški oboževalci obeh v spomenik vklesanih junakov kot turisti v Ugando in bi Amin na ta način prišel do nekaj alpskih dolarjev. Na Koroškem pa bi bili zopet ljudje, ki bi se v času takšne „ekskurzije“ oddahnili in bi dejali: „Imamo vsaj za nekaj dni mir na Koroškem!“

Arnold Gallhuber

Pri izvrševanju službenih dolžnosti je pretekl teden umrl znani novinar Arnold Gallhuber. Z televizijskim teamom je vrtil film za avstrijsko televizijo, pa ga je pri snemanju zadela kap.

Arnold Gallhuber je bil šele v 43. letu svoje starosti; skozi dolga leta je bil sodelavec radia in knjižni avtor, od leta 1966 pa urednik ORF-a.

Kako zelo priljubljen je bil novinar pri svojih kolegih in sploh na Koroškem, je nazorno pokazal njegov pogreb. Kolegi vseh koroških listov so mu izkazali zadnjo čast. Vsi so ga poznali kot zelo prijaznega, ljubeznivega kolega, ki je bil vedno rad pripravljn pomagati in je vsakomur stal ob strani z dobri nasveti. Kot novinar je bil doma skorajda na vseh področjih, od lokalnih, komunalnih, gospodarskih, političnih, poljudnih reportaž je obdeloval vse teme tja do manjšinskih vprašanj. Njegova sposobnost, njegov angažma in njegov talent so bili priznani od vsakogar.

Na pogrebu so govorili radijski intendant Wolf In der Maur, intendant Ernst Willner ter predsednik obratnega sveta Steiner. Na pogrebu je bilo tudi mnogo predstavnikov javnega življenja, pogrebne obrede je opravil dr. Olaf Colerus-Geldern.

nofil“ profesor Wutte je v tem poslu iznajdljiv in neugnan. Glavni namen slavnostnega ljudskega štetja na Koroškem je bil, napraviti deželo uradno (navidezno) jezikovno zelo mešano — in na tej mešani jezikovni podlagi dalje v kalnem ribariti. To nam najbolj dokazuje Wuttejev zemljevid, ki je izšel l. 1919 v brošuri: „Nemci in Slovenci na Koroškem“.

Avtocesta na jug

Vožnja na Dunaj z avtomobilom je dokaj naporna: slabe ceste in veliko krajev, ki razen Leobna nimajo pravega obvoza, pa še tisti je napačno skonstruiran. ÖVP je letos v svojem „Aufholprogramm“ vzela sedanje številke za zgraditev avtoceste na jug in „ugotovila“, da bo le-ta dograjena leta 2010. To astronomsko številko kot poanta se je zdela primerna tudi dunajski „Kronen Zeitung“, da se je v veliki akciji zavzela za „Süd“. Pri taki kampanji, ki je sicer v prvi vrsti bila napravljena za pomnožitev bralcev lastnega časopisa, tudi ministri in deželni glavarji niso mogli ostati pasivni in so obljubili dogradnjo do leta 1985. vsaj deloma. Proti dva- ali trikratni mitnini so se potem izrekli deželni glavarji.

Strah, da ga tisk ne bi uničil, sedi zdaj tudi gradbenemu ministru v kosterh: ponovno je obljubil, da mitnine ne bo. Financirati pa nameravajo avtocesto na jug iz davka za mineralno olje, dodatkov zveznih dežel, ki se ne odplačujejo več nazaj, iz sredstev izrednega proračuna ter z kapitalnega trga. Celotna izgradnja avtoceste bi stala najmanj 30,7 milijard šilingov, delna izgradnja pa 20,8 milijard, v drugi varianti 11,6 milijard. Da ideja avtoceste na jug ne bo zapala v naslednjih dneh, za to skrbi na Koroškem „VZ“, ki se je tej kampanji pridružil.

Birmi na rob: „Jo griaß aich Gott . . .“

Birma v Slovenjem Plajberku. Zbrana farna občina pozdravlja škofa. Deklamacije v obeh deželnih jezikih. Slovenji Plajberk je sicer slovenska fara, le v poletni sezoni bere župnik tudi berilo v nemščini.

Zapel je tudi cerkveni zbor. Sprva dobrodošlico škofu v slovensčini. Nato pa se je artikuliral zbor cerkvenih pevcev Slovenjega Plajberka prvič v zgodovini z nemško pesmijo. — Nekdo je pač tako

predlagal. Ker pač obhajamo skupno Koroško, je treba peti v obeh deželnih jezikih. Čeprav cerkveni zbor Slovenjega Plajberka tega doslej še nikoli ni storil. Zapeli bodo torej tudi nemško pesem. Rečeno in storjeno. Toda preden so to storili, je bilo treba najti odgovor na vprašanje, katera pesem naj bi zadonela v nemščini. Ne da bi bila izbira prevelika in se tisti, ki so se ogrevali za nemško pesem, ne bi mogli odločiti za najboljšo: Na-

sprotno: ker doslej cerkveni pevci iz Slovenjega Plajberka niso peli na koru nemških pesmi, ker v slovenski fari ni bilo te potrebe, pač tudi ni bilo potrebno, da bi se naučili nemške pesmi.

Nekdo pa je potem le našel izhod in po koroško predlagal, naj zadoni pesem o karntnermüat-u: „Jo griaß aich Gott, griaß Gott, griaß Gott!“

Potem smo dokončno vedeli, da se nahajamo na Koroškem . . .

GLOSA:

Idi Amin in mir na Koroškem

Ugandski predsednik Idi Amin Dada je pomilostil angleškega znanstvenika, docenta Dennisa Hillsa. Hills je namreč v neki knjigi, ki bo izšla letos jeseni, imenoval ugandskega predsednika „vaškega tirana“. To je bilo seveda žalitev veličanstva tega diktatorja, in je zato obsodil Hillsa na smrt.

Ves svet je nato zagnal vik in krik, ker bi pač bil na vrsti belec. Tisti svet, ki sicer vztrajno molči, kadar se odigravajo v državah tretjega sveta — daleč proč — množični pokoli. Celo angleški zunanji minister Callaghan je moral potovati v Ugando, da bi morda rešil belca.

Da je Idi Amin končno le produkt angleške kolonizacije, tega nihče ni pomislil. Amin je namreč služil v angleški vojski, zato mu je bilo največje zadoščenje, da je pred njim, nekdanjim navadnim vojakom, kleče plazil general Blair; le-tega je odslovil, kajti zdel se mu je še

kot preizek reprezentant Anglije.

Ali je Idi Amin nor ali ne, tega seveda nihče ne more povedati. Sicer je v nekem francoskem filmu, ki so ga predvajali tudi na naših televizijskih zaslonih, podal prav dovršeno sliko samega sebe. Da je eden od največjih komikov na stolu državnega predsednika, je medtem jasno. Podoba z nekaterimi rimskimi cesarji, tako Caligulo in Nerom, so tudi ugotovili nekateri časopisi. Z Nerom ga veže njegovo „prijateljstvo“ z muzami, oz. vsaj tozadevna domišljija. Neki časopis je pripomnil, da je on morda le GröKaZ (Größter Komponist aller Zeiten) in ne morda drugi GroFaZ (größter Feldherr aller Zeiten), namreč Hitler, njegov ideal in idol. Tudi z njim ga primerjajo radi, saj nosi kot diktator določene poteze Führerja.

Idi Amin je tudi dejal, da bo postavil temu njegovemu idolu veličasten spomenik. Ta zamisel ni na-

letela na nobeno obsodbo, samo kompliment samovoljnega in eksočnega vladarja je Amin pridobil na ta način. Kajti nikjer v Evropi ni kakšnega spomenika Führerju. Tisti ljudje, ki v srcih še vedno nosijo Hitlerjevo oporoko, to dejstvo, namreč da ni nobenega spomenika, kamor bi mogli romati, da bi se poklonili GröFaZ-u, žal zelo boli. Uganda je sicer daleč, toda tisočletno misleči Nemci bi kaj radi poromali v Afriko, Hitlerjev spomenik bi bil zanje čudovita turistična atrakcija.

Ideja Idija Amina o spomeniku za Führerja pa je mogoče le namig za njegovo umno zdravje: kajti če Amin ni ravno ponorel, tisto kmečko pamet (Bauernschläue) ima na vsak način, da ve, kako priti tudi v daljni Afriki do deviz. Zadostovalo bo nekaj inseratov v „Deutsche National- und Soldatenzeitung“, morda še v „Der Kamerad“, pa bi postala Uganda nova Mekka za večne včerajšnjake.

Kdo nosi v škofiji zadnjo odgovornost pred Bogom?

V nasprotju z celovškim škofom ddr. Köstnerjem, ki ni hotel dati našemu listu nobenega intervjuja, je „nt“ tako lojalen in demokratičen, da kljub temu prinaša škofovo „izjavo k nacionalnemu vprašanju na južnem Koroškem“, in sicer v celoti.

Naše bralce smatramo kot dovolj zrele, da bodo mogli spoznati in razbrati iz „stališča“ to, kar je v njem izpovedano: namreč nič, ali vsaj to, da škof nima poguma, da bi k konkretnim spornim točkam tudi zavzel prav tako konkretno stališče.

IZJAVA

prevzvišenega škofa k nacionalnemu vprašanju na južnem Koroškem

V nacionalnem vprašanju naše domovine zahtevajo glasovi z obeh strani izjave škofa ali njegovega ordinariata. Obe strani citirata zase tudi strokovnjake za pravo narodnih skupnosti.

Kaj pa je naloga kristjana, posebno še duhovnika? Brez dvoma ta, da izpolnjujejo naročilo Kristusovo in uresničujejo njegova načela. Glasijo se: „Blaženi ustvarjalci miru...“, „Ljubi svojega bližnjega kot samega sebe...“

Cerkev bo gotovo nastopila proti vsaki krivici, kjer pa niti pristojni strokovnjaki za manjšinska vprašanja ne najdejo skupne linije, tudi ne more biti naloga Cerkve, da se v še spornih vprašanjih odloči za eno stran — v kolikor se ne gre za verska in pravna vprašanja. Temveč bo niena naloga, da neomajno išče skupno bazo, da se pogaianja morejo vršiti brez emocij in brez obojestranskih obdolževanj. Nočem tu iznašati, kdo je kriv, da se take priložnosti ne ali premalo izkoriščajo. Vsekakor se je vodstvu Cerkve na Koroškem zdelo pomembno, da je volivala na duhovnike — vseeno kjer stoji, naj se trudijo za sporazumevanje in naj opustijo vse, kar bi tako že razburjene duhove še bolj ogrevalo. Nihče se ne sme čuditi, da bodo tiisti resno opomnjeni, ki se ne držijo tega naročila. Vešči laiki lahko iznašajo svoja osebna stališča in dokazuje javnosti. Za duhovnika velja, da se mora načelno zavzemati za spravo v duhu Kristusa. To je poizkusila tudi škofijska sinoda, ki je pustila vprašanja odprta, ki so še sporna. Zavzemati se za mir in za medsebojno sporazumevanje kljub različnim napadom zahteva samopremagovanje, potrpljenje, stovitnost in delujočo ljubezen. Lahko bi svojim sodeželanom veliko pripovedoval, kaj vse je treba prestati glede nesporazumov in obdolžitve z obeh strani, da se drži linija Kristusova.

V ostalem na zelo obžalujem, da so informacije tako glede škofijske sinode kot tudi glede zadržanja duhovnikov na južnem Koroškem zelo pomankljive. Vedno zopet se dogajajo posploševanja. Če obstajajo resnične ali dozdevne nepravilnosti, naj bi najprej informirali pristojno cerkveno mesto. V številnih primerih se je potem dalo priti do znosne rešitve, v drugih žal še ne.

Še mnogo bi bilo treba povedati, za kar pa tukaj manjka prostora. Eno pa je očitno: Če se priznava Bogu in Kristusovemu naročilu na piramidi vrednot njih pristojno najvišje mesto, potem obstoji upanje za mir.

Na katoličane Koroške pa apeliram, naj se vedno trudijo za sporazumevanje, naj presodijo obdolževanja in poročila o dogajanjih v nacionalnem vprašanju z pogledom, ki ga bistri modrost in krščanska ljubezen, ter naj željo po na-

ZWIELICHT UM MASSNAHME GEGEN DIE KÄRNTNER SLOWENEN

Nadelstiche in Klagenfurt

Dunajska „Die Furche“ je v svoji zadnji številki prinesla reportažo o prenamembi celovškega Kardinalschiitta po občinskih očetih. Časopis je že dvakrat poročal o tej zadevi: prvič, ko je sklepal občinski odbor, in drugič, ko je odgovoril šef magistrata tiskovne službe Walter Perkonig in zagovarjal svoje delodajalce. Tokrat pa je „Die Furche“ prišla do spoznanja, da je prenamemba jasno naperjena proti slovenski narodni skupnosti na Koroškem, nenazadnje na podlagi dokumenta, ki ga je objavil „nt“ že v eni od prejšnjih števil: v tem dokumentu je magistrat namreč šele pred letom dni pismeno potrdil, da za Kardinalschiitt sam nima nobenega koncepta, da torej nima kaj proti gradnji novega poslopja na njej. Šele ko so nastopili kot kupci Slovenci, konkretno društvo Kulturni dom, je ugotovil magistrat, da hoče pravzaprav tam ustvariti park in mestni muzej. V nadaljnjem prinašamo članek iz „Die Furche“.

Seltsames tut sich in der deutschen Stadt Klagenfurt, wo der slowenische Verein „Kulturni dom“ auf einem Teil der Kardinalschiitt eine slowenische Kulturstätte errichten wollte. Doch kaum, daß der Plan, die dafür bestimmte Liegenschaft zu erwerben, im Magistrat ruchbar wurde, entdeckte der Magistrat der Kärntner Landeshauptstadt sein Herz für die städtebaulichen und kulturhistorischen Werte, die durch die Umbauabsichten des slowenischen Vereines gefährdet wurden.

Das Seltsame daran ist die Tatsache, daß Umbauabsichten des Vorbesitzers im Klagenfurter Magistrat niemanden gestört haben. Hier die Genesis der undurchsichtigen Geschichte, soweit sie der Öffentlichkeit bekannt wurde, in Kürze. In FURCHE Nr. 22/1975 findet

cionalnem miru vključijo v molitev, predvsem v urah češčjenja.

Prečastite sobrate pa opominjam, naj bodo predvsem pri javnih izjavah previdni. Če se naj prinesejo odgovori na obdolžitve v tisku, potem morajo biti odgovori stvarni, oblikuje jih naj pastoralna modrost in morajo biti predvsem brez sarkasma. Od duhovnika se zahteva v prvi vrsti samoobvladanje in ljubezen. Mi duhovniki smo za vse tu. Pri napačnih obdolžitvah naj bi se takoj poslal ordinariatu popravek v sporazumu z njih naj se določi besedilo odgovora. Pastoralno nepametne reakcije s strani duhovnikov v masovnih medijih morejo napraviti veliko škode.

† Jožef, škof

die Tatsache, „daß das Klagenfurter Rathaus wegen des von slowenischen Organisationen erworbenen und zur Errichtung des slowenischen Kulturheimes bestimmten Baugrunds eiligst den Verbauplan der Stadt abänderte, so daß der erworbene Baugrund nunmehr für eine Grünfläche bestimmt ist“, einen publizistischen Niederschlag.

In FURCHE Nr. 26/1975 hatte die Pressestelle des Klagenfurter Magistrats Gelegenheit, ihren Standpunkt in dieser Sache darzulegen. Demzufolge wäre die Stadt an der Parzelle, auf der das Haus Kardinalschiitt Nr. 7 steht, bereits seit Jahren „aktenkundig nachweisbar“ interessiert gewesen, „zumal sie auch unmittelbar angrenzend an das nunmehr umgewidmete Grundstück selbst Grundeigentümer ist“. Die Umwidmung, so Walter Perkonig im Namen des Magistrats, erfolgte lediglich deshalb, weil „auf der Kardinalschiitt noch gut erhaltene Reste der Festungsbauwerke des 16. Jahrhunderts erhalten sind“. Im Jahr des Denkmalschutzes „würde es niemand verstehen, wenn dieses echte historische Denkmal aus den Überlegungen für die Altstadterhaltung ausgeklammert bliebe“.

Nun hätte der Plan, auf der Kardinalschiitt ein slowenisches Kulturhaus zu errichten, keine historische Kasematte gefährdet, wenn auch vielleicht diesen historischen Boden im Empfinden mancher treudeutschen Seele fremdländisch besudelt. Der städtischen Beteuerung, die Umwidmung habe mit den slowenischen Bauabsichten nichts, aber schon gar nichts zu tun ge-

habt, ist vor allem ein gewichtiges Argument entgegenzuhalten.

Nämlich das Faktum, daß noch im März 1964 die Stadtverwaltung dem Vorbesitzer des Grundstückes, der es später an die slowenischen Vereine veräußerte, schriftlich mitteilte, daß gegen seine eigenen Bebauungspläne nichts einzuwenden und keine Umwidmung ins Auge gefaßt sei. Erst, als die Slowenen diese Liegenschaft erwarben und ihre Absicht bekanntgaben, hier ein slowenisches Kulturheim zu bauen, entdeckte der Magistrat sein Herz für die historischen Werte. Für das Jahr des Denkmalschutzes kam diese Entdeckung, wie man selbst im Klagenfurter Rathaus einsehen wird, etwas knapp. Und das von der Pressestelle erwähnte, angeblich seit Jahren bestehende Interesse an dieser Liegenschaft kann demnach wenig Anspruch auf Glaubwürdigkeit erheben. Siehe den faksimilierten Brief an den Vorbesitzer.

So bleibt die Tatsache bestehen, daß in Klagenfurt tatsächlich erst, als das Grundstück von slowenischen Verbänden erworben und als Standort für ein slowenisches Kulturzentrum ausersehen wurde, eine Umwidmung dieses Grundstückes erfolgte. Und es bleibt, bewiesen durch den von uns abgedruckten Brief, die Tatsache bestehen, daß von einer solchen Umwidmung vorher nicht die Rede war — was immer die Pressestelle dieser Stadt jetzt dazu von sich gibt.

Die Slowenen selbst kann ein solches Vorgehen des Klagenfurter Magistrates nur darin bestärken, daß sie in Kärnten nicht gelitten sind, und daß man entschlossen ist, ihnen, wo immer möglich, das Leben mit Nadelstichen zu erschweren — zumindest das Leben als Minderheit mit eigenständiger Kultur. Im österreichischen Pressewald erzeugt solche den Slowenen immer wieder zuteil werdende Unbill längst kein unwilliges Rauschen mehr. Man verdirbt es sich nicht gerne mit den Lesern. Daher fanden ja auch die jugoslawischen Ausfälle gegen Österreich eine wesentlich empörtere österreichische Presse als beispielsweise die nur

am Rande oder gar nicht zur Kenntnis genommene Tatsache, daß im Bezirk Völkermarkt die Häuser zahlreicher Slowenen, unter ihnen ehemaliger KZ-Häftlinge, mit Schmierinschriften wie „Tod den Slowenen“ versehen wurden. Und in Eisenkapfel der Vorsitzende des dortigen Kulturvereines Zarja von Unbekannten niedergeschlagen, als „Bandit“ beschimpft und aufgefordert wurde, „nach Jugoslawien zu verschwinden“.

Das Klima in Kärnten wird nicht durch solche Übergriffe bestimmt, sondern durch den Alltag der Antipathie, die den Slowenen entgegenschlägt, wo immer sie sich nicht bravster Gleichschaltung befleißigen. Es wird von der lauen Reaktion auf solche Übergriffe bestimmt. Und — im Fall Kardinalschiitt — von den Nadelstichen einer Behörde, bei der die Slowenen ihre Anliegen als nationale Minderheit noch niemals in verständnisvollen Händen wußten.

Seit dem „Ortstafelkrieg“ sind die Verhältnisse nicht besser, sondern schlimmer geworden, denn

Koroška stvarnost — v NAŠEM TEDNIKU

der Ortstafelkonflikt war die Stunde der Wahrheit — und die Stunde der Regierungsohnmacht angesichts des nationalen Zornes. In einem Bundesland, dessen Landeshauptmann nicht nur ein „hochgradiger Hitlerjunge“ war, sondern diese unrühmliche Vergangenheit auch gezielt im Wahlkampf einzusetzen wußte, wird sich niemand mehr um deutsche Wählerstimmen brünnen, indem er sich in Verdacht bringt, es mit den Slowenen zu halten.

Und in diesen Verdacht gerät man, wie die Dinge heute in Kärnten liegen, sehr schnell. Fragt sich nur, was man angesichts solcher Sachlage vorzubringen gedenkt, wenn Österreich wieder einmal, und vielleicht in sachlicher und darum um so gefährlicherer Form, Vertragsbruch, Chauvinismus und Minderheitendiskriminierung vorgeworfen wird.

Wäre man ehrlich, könnte man nur noch antworten: „Wissen wir alles, aber unsere Leuteln sind halt so.“

Helmut Butterweck

Če hočete biti informirani z vseh področij, berite

... in če hočete biti hitro in precizno iz prve roke informirani (pa tudi vaši znanci), naročite

PRESSEDIENST in deutscher Sprache

Naročilnico dobite na četrty strani!

Bergova zbirka v Pliberku

V hiši na Glavnem trgu, kjer je bila najprej pošta, nato pa občinska uprava, je mesto Pliberk leta 1968 prvič uredilo razstavo del Wernerja Berga. To zbirko, ki je medtem narasla na 163 del in postala s posebno pogodbo med umetnikom in mestom, stalna zbirka, si je ogledalo okrog 5000 obiskovalcev, kar je za to spodnjekoroško mesto, ki z okolico šteje le 6000 prebivalcev, lep uspeh in potrjuje objektivno potrebnost in pomen te kulturne ustanove.

Werner Berg, slikar in grafik, la-

mi odtenki življenja, trpljenja in n-rave, zato so podobe na njegovih slikah žive in resnične, enkratne in nenadomestljive dokument koroškega rodu, kmetov, veljakov, mladine, ubogih.

Zbirka, ki je pretehtano odbrana in skrbno razvrščena v enajstih prostorih bogato členjene stare meščanske hiše, dobro dokumentira umetnikov razvoj. V njej so vsa pomembnejša Bergova dela, če naštejemo samo nekatera: Od prve podobe domačije Rutarjevo (1931), Dva portreta soproge (1934), Konji

Enako dobro obvlada olje, akvarel, risbo in lesorez in jih prilagaja svoji govorici. Po smrti svoje žene leta 1970 se je bolj intenzivno posvetil slikarstvu in v zadnjem času slikal predvsem olja. Značilni so modri toni, v vseh različicah, od rdeče do zelene. Ker nam na tem mestu ni mogoče opisati celotne zbirke galerije W. Berga v Pliberku, naj na kratko poročamo le o najnovejših slikah, ki so jih zbirki dodali in prvič razstavili maja letos. Skupaj je to 19 olj in 6 skic, ki vise v predprostoru in v dveh na novo urejenih sobah I. nadstropja galerije.

Kot smo že omenili, upodablja Berg v novejših delih predvsem motive s poti v mesto: Dva v vlaku (1975), Par v avtobusu, Na gladki cesti, Pred jutranjim avtobusom, Avtobusna postaja, vse olja iz leta

1974. Človeški profili so vedno v ospredju globinsko grajene kompozicije. Skozi avtobusno okno gleda enkrat mlad par (1975), drugič starejša potnika (1975) ali pa Dve ženi v cerkvi (1974) in Žena z roza nageljni, ki moli (1973). Edino delo v tej skupini slik, ki ni najnovejšega datuma, je olje Pred stojnico iz leta 1969, prizor s sejemske prireditve na podeželju. Ta slika, ki visi še v predprostoru, ima vlogo povezave „nove“ Bergove tematike s „klasičnim“ zabeleževanjem praznikov in dogodkov podeželskega človeka v celovito panoramo koroške pokrajine. V zadnji sobi visi tudi šest umetnikovih skic, tri študije glave in tri študije zimske noči.

Noč ima svojo moč, pravi ljudski rek. Nočni sij je Berga tako prevzel, da se loteva nočne svetlobe vedno znova. Bodisi ob prvem jutranjem siju, ob mesečini, v zimski noči, ob sneženju. Sam pravi, da si pri slikanju pomaga celo z žarometi, ki jih usmeri na objekt upodab-

ljanja. Ko je še gospodaril (kmetijo upravlja sedaj sin) na Rutarjevem, mu je za slikanje ostajalo bolj malo časa, največ pozimi in ob večerih. Morda je tu iskati vzroke, da so številni motivi zadnjih dveh let poglobljene študije zimskih noči. Ali pa je to slikarjeva zavestna pot, ki odpira nove možnosti, nove izrazne oblike upodabljanja osnovnih podob in struktur koroške pokrajine in njenih ljudi. Bergova roka je mirna, odločna, linija krepka in zanesljiva. Kot preudarna beseda trdnega kmeta. V njegovih delih ni hektike, ni drobljenja linije. S posebno likovno skromnostjo, disciplino in globino, tako v oblikovnem kot barvnem pogledu, je dovršil te svoje najnovejše zimske in nočne pripovedi.

Galerija Wernerja Berga v Pliberku je odprta dnevno od maja do novembra. Na voljo je tudi obsežen katalog in zbiranka s popisom vseh razstavljenih del.

M. K.

(2. nadaljevanje in konec)

Hiša na Glavnem trgu, v kateri je Galerija Wernerja Berga.

ni sedemdesetletnik, je bil rojen v Porenju. Preko Dunaja, kjer je študiral državoznanstvo, ga je pot pripeljala na Koroško, na Rutarjevo. V Podjuni, visoko nad Obirjem, že nad 40 let kmetuje s svojo družino. Po svojih delih pristen in nezamenljiv koroški likovni ustvarjalec, posega Berg s izjemnim in kompleksnim opusom v sodobno svetovno umetnost ne samo kot priznan umetnik, ampak tudi kot prizadet pričevalec duhovnega, etničnega in socialnega ustroja slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Njegova dela niso zgolj opisovanje, so sodoživljanje. Trdo delo na kmetiji ga je zblížalo z vse-

ponoči (1953), Žene pri molitvi (1958), Sosed (1954) in Sosedja (1963), Christine Lavant (1951), Suhe rože v zimski mesečini (1953), Speči v vlaku (1970); do najnovejših Na gladki cesti (1974), Avtobusna postaja (1974), Pozno februarja (1975), Pred zgodnjim avtobusom (1974), Cesta v luči (1974).

Po tematiki je Berg do danes ostal zvest samemu sebi in koroški deželi. V novejših delih je motive sicer razširil preko bližnje sosesčine. Upodablja ljudi na vlaku, v avtobusu, mladino, šolarje, vozače, še vedno pa mu je ljub motiv domačija, dvorišče in vrt krog nje.

Tehnike imajo postranski pomen.

IVAN VIRNIK:

400-let tiskarstva na Slovenskem

Zanimivo je spoznanje, da je originalni rokopis Dalmatinovega slovenskega prevoda Sirahove knjige nekaj let uporabljala Khislova družina, ker pa je izjemno pomembno delo za slovensko književnost koristilo zgolj ozkemu krogu izobražencev na baronovem gradu na Fužinah, je dal tiskar Mandelc že takoj po ustanovitvi svoje tiskarne prevod jezikovno pregledati in ga natisniti, saj je menil, „da bi bila velika škoda, če bi ostal tak zaklad nenatisnjen in da bi ga še dalje pogrešali drugi kristjani, ki so zmožni samo tega jezika in nobenega drugega ne razumejo.“ Posvetilo v knjigi, namenjeno baronu Khislu, je datirano v Ljubljani 11. oktobra 1575. leta, podpisan pa je Janez Mandelc, meščan ljubljanski in tiskar prav tam. Res je sicer, da Dalmatinovo ime kot prevajalca v prvi izdaji oziroma v posvetilu ni sicer omenjeno, vendar pa je zato nedvoumno izpričano v nemškem

predgovoru k izdaji njegove Biblije leta 1584. Z Dalmatinovim prizadevanjem za izdajo celotne Biblije je ostalo slej ko prej usodno povezano tudi nadaljnje Mandelčevo tiskarsko delovanje v Ljubljani.

Knjigotržec Mandelc ni v letih svojega bivanja v Ljubljani tiskal samo Dalmatinovih knjig, marveč je natisnil v svoji tiskarni še nekatera druga pomembna slovenska dela, ki so jih pripravili predikant Jurij Jurčič in Janž Tulščak ter rektor stanovske šole in Dalmatinov mentor in učitelj Adam Bohorič. V njegovi tiskarni ni zmanjkalo dela, saj je tiskal tudi dela v nemškem in latinskem jeziku, koledarje, nekaj oblastvenih odlokov, drobne prigodne publikacije in tiske časnikarskega značaja kot so bili letaki s poročili o bojih s Turki, natisnil pa je tudi pomembni spis zagrebškega cerkvenega dostojanstvenika, kanonika Antona Vramca, vendar se mnogi med njimi do danes niso ohranili.

Sicer pa je o začetkih slovenskega tiskarstva, ki slavi letos svojo 400-letnico, ohranjenega bore malo, zlasti še o njegovem utemeljitelju Janezu Mandelcu, za katerega nekateri trdijo, da je bil doma nekje na Kranjskem ali v Istri, drugi se spet nagibajo k trditvi, da je prišel z Reke na Hrvaškem, od koder naj bi izviral njegov rod. Spet drugi trdijo, da je prišel z Nemškega, od koder naj bi ga v Ljubljano osebno poslal Trubar, toda to so lahko samo ugibanja in domneve, saj doslej ni zanesljivih in oprijemljivih dokazov, kako je Mandelc sploh prišel v Ljubljano, kjer si je še spomladanskim začetkom svojega tiskarstva leta 1575 pridobil meščanske pravice in deloval kot knjigotržec. Toda, naj bo kakor koli že — Mandelc je bil mojster svojega poklica, v zgodovino slovenske književnosti se je uvrstil kot človek, ki je v veliki meri prispeval k natisu najbolj pomembnih del protestantskih pisateljev in kot mož, ki je na Slovenskem postavil temelje današnjemu tiskarstvu. Brez dvoma je bil Mandelc izredno sposoben tiskar, kar zgovorno govorijo njegovi tiski, ki so izdelani brezhibno, besedila pa so pogosto uokvirjena z okrasnimi letvami in opremljena z iniciali, vinjetami in lesorezi. Ljubljani je njen prvi tiskar zapustil okoli 30 natisnjenih del, po svojem odhodu pa je 23 let zmanjkalo stalno bivališče in kot potujoči tiskar sklenil svoje plodno življenje in delovanje okrog leta 1605 v kraju Deutschkreuz na Gradiščanskem. Po prenehanju Mandelčeve tiskarne je morala Ljubljana čakati na obnovitev tiskarske dejavnosti skoraj 100 let. Šele leta 1678 je namreč baron Valvasor na svojem gra-

du Bogenšperku pri Litiji ustanovil bakroreznico in tiskarno za bakroreze, v Ljubljani pa je še isto leto začel delovati tudi znani salzburški tiskar Janez Krstnik Mayr in odtlej dalje je ostala v zadnjih 300 letih tiskarska tradicija ne samo v Ljubljani, ampak v vsej Sloveniji, neprekinjena, v spominu in venomer prisotnem spoštovanju na svojega utemeljitelja, „vrlega ljubljanskega meščana in knjigotržca, tiskarja Janeza Mandelca“, človeka, ki je pred 400 leti prvi natisnil slovensko protestantsko knjigo, Dalmatinovega Jezusa Siraha.

Delo Florijana Lipuša na odru SAG v Trstu

Slovensko amatersko gledališče v Trstu je znano po bogati ustvarjalnosti. Repertoarni program za minulo sezono je predvideval tudi premiere, med njimi eno slovensko noviteto. To bi naj bila poleg Brechta in Foja „neslovesna igra ob 30-letnici prvega poraza nacifašizma“ — „ŠKORNJI“, ki sta jo po tekstu našega rojaka, pisatelja Florijana Lipuša napisala Marko Kravos in Sergej Verč. Vaje so potekale že v polnem zagonu, ko se je Slovensko amatersko gledališče spoznavno z vodstvom Stalnega slovenskega gledališča v Trstu odpovedalo svoji tretji premieri zaradi sodelovanja pri postavitvi dokumentarne drame „Rižarna“.

„Škornje“ bodo pa zato uprizorili v prihodnji sezoni — 1975/76.

„Legija časti“ prof. dr. Škerlju

Visoko francosko odlikovanje uglednemu slovenskemu romanistu

Slovenski znanstvenik romanist profesor dr. Stanko Škerlj je prejel visoko priznanje, red Legije časti, ki ga francoska vlada podeljuje tujcem le v izjemnih primerih. Profesorju Škerlju je bilo dodeljeno za njegove zasluge v razvoju odnosov med slovensko in francosko kulturo. Odlikovanje mu je izročil francoski ambasador v naši državi Pierre Sébilleau.

Profesor Stanko Škerlj je že dolgo desetletja ena najmarkantnejših osebnosti ne le slovenske, temveč tudi jugoslovanske in celo evropske romanistike. Odkar se je takoj po vojni vrnil z beograjske na ljubljansko univerzo in postal predstojnik oddelka za romanske jezike in književnosti, je posvečal svojo skrb in ljubezen vzgoji in razvoju mladih romanistov obeh smeri, italijanske in francoske.

Za ženo in dom

STARSI POZOR!

Kvarni vplivi televizije za otroke

V dunajskem Kurierju (dne 8. julija) je izšel izredno aktualen članek o škodljivih posledicah preopostega gledanja televizije za otroke. Zaradi vzgojnega pomena tega sestavka, smo se odločili, da ga posredujemo v prevodu tudi našim cenjenim bralcem, v mislih imamo naše starše. (Op. ured.)

Nobenega dvoma ni, čim več presejajo otroci ob televizijskem ekranu, tem slabši so uspehi v šoli. To je pokazala preiskava, ki jo je izvedel višji študijski svetnik Karl Weber na gimnaziji v Wieselburgu na Nižjem Avstrijskem. Šele pred kratkim se mi je zdelo ta trditve neupravičena, je dejal Karl Weber, profesor psihologije in germanistike, na tej šoli, „toda sedaj je preiskava to jasno dokazala.“ Otroci, ki gledajo dnevno televizijo manj kot eno uro, imajo boljše ređe, kot tisti, ki presedijo pred ekranom več kot dve uri. Posledice se čutijo tudi v šolskih počitnicah.

Profesor Karl Weber, ki je oče treh otrok v starosti: 14, 12 in pet in pol let, doma nima televizorja. Njegovi otroci vsak čas lahko gledajo televizijo pri prijateljih. Kljub temu pa šolnik ni sovražnik televizije. Nasprotno: „Zdi se mi, da je le-ta celo dragocena, vendar naj bi starši gledali skupno z otroki. In potem se je treba razgovarjati o programu“, pravi Karl Weber. Gimnazijski profesor se ne zavzema le za odaje, ki služijo izobraževanju, temveč

imajo svojo vzgojno funkcijo kot npr. Löwingerjevo gledališče, Heinz Conrads ali Rudi Carell, kajti tudi zabava in smeh spadata zraven, napeti filmi sproščajo, oddaje polne fantazije ali sanj pa odvrtaajo od vsakdanjih skrbi. Če zraven še malo poka ali obleži par mrtvih, kot npr. pri Shakespearju, bo kdo komaj postal zločinec.“

Po lastnih podatkih gleda televizijo 30 odstotkov šolarjev več kot dve uri na dan. Le 11,8 odstotka jih sedi pred ekranom manj kot eno uro. Medtem ko je 36,2 odstotka otrok izjavilo, da večerjajo kar med televizijsko oddajo. Skupnih družinskih pogovorov pri mizi sploh ni več.

MANJ TELEVIZIJE V POČITNICAH

Televizija napravi otroke nervozne. To so ugotovili pedagogi in zdravniki. Zategadelj svarijo starše pred posledicami preopostega gledanja televizije v počitnicah. Primarij dunajske otroške klinike prof. dr. Asperger meni, da je treba otrokom na vsak način prepovedati gledanje filmov seksualne in kriminalne vsebine. Večina otrok presedi v šolskih počitnicah ure in ure pred ekranom. Posebno ob slabem vremenu, zlasti še, če so starši ves dan zaposleni zunaj doma, otroci brez cilja požirajo vse, kar jim nudi televizija. Taki otroci bodo brez izjeme živčni. Če začne tak otrok nenadoma grizti nohte ali svinčnik, je že znak, da ga je oškodovala televizija.

„Dnevno pol ure televizije, je za šolsko mladino več kot dovolj. Starši naj natančno nadzorujejo, kaj je za njihove otroke primerno, zlasti pa naj pregledajo televizijske programe.“ Je dejal prof. dr. Asperger. Jasno je, da npr. dvanajstletniku ne bo škodovalo, če si ogleda ob glavnem večernem programu kak klasični film. Za majhne otroke, če je sploh potrebno, bi prišli v poštev le kratki filmi iz narave. „Počitka televizija nikakor ne prinaša! Rokodelčenje je boljše,“ pravi dr. Asperger. B. L.

KREPKA JUHA Z MOŽGANOVIMI CMOČKI

Potrebujemo: pol litra čiste in močne govejeve juhe, govedino, staro žemljo, ki smo jo namočili in otisnili, 20 gramov masla, rumenjaka, telečje možgane (operemo jih, očistimo in fino sesekljamo), pol majhne, fine sesekljane čebule, peteršilj, rezano žličko soli in večji ščep popra.

Penasto, umešamo rumenjaka, ogreto maslo in namočeno ter ožeto žemljo. Primešamo sesekljane možgane, čebulo, peteršilj, sol in poper in nadevamo zmes v pomaščeno ognjavnarico posodo. Damo jo v ogreto pečico in pustimo, da se strdi pri slabi vročini. Potem zmes zvrnemo na desko in jo razrežemo na majhne kocke. Juho zavremo, damo vanjo na kocke zrezano govedino in nekaj časa pustimo na toplem. Potem vzamemo meso ven in ga damo v toplo skledo. V juho damo možganove kocke, jo spet pogrejemo in ponudimo. K mesu pa serviramo hren (smetanov ali jabolčni).

PROF. DR. ANTON WUTTE:

(15. nadaljevanje)

Kraji in pokrajine potovanja lanskih maturantov po Jugoslaviji (2. del)

Še v 16. stoletju humperška graščina ni bila sklenjeno področje. Sigmund von Dietrichstein je dosegel le toliko, da sta se v bistvu krili območje deželnega sodišča in območje humperških podložnikov. S Sigmundom se pričenjajo urbarji humperške graščine, prvi je iz leta 1524. Urbarji so bili seznami posestev in dohodkov graščin v obliki list ali knjige za vodstvo gospodarstva in upravo. Ker je listin le malo ohranjenih, omogočajo odslej urbarji in podobni viri kakor knjige izročil (Traditionsbücher), humperški sezname naborov (Musterungslisten), samostanski registri (vpisniki) in humperška zemljiška knjiga iz leta 1626 vpogled v humperške posestne razmere: prirastek, obseg, zaokroženje in tuja posestva v okviru humperškega deželnega sodišča. Zato so sestavili tabele vseh krajev v humperškem deželnem sodišču in pri vsakem kraju navedli število posesti vsakega zemljiškega gospoda, ki jih je imel v dotičnem kraju leta 1524, 1551, 1620 in 1683.

Zahodno od Humperške ceste, severno od Drave, so imele posestva v okvirju humperškega deželnega sodišča od leta 1524 do 1683 še vetrinjski samostan, hodiška, vernberška in bekštanjna graščina, ki so bile tekmovalke Humperka. Humperške posesti so bile že leta 1524 zastopane v vseh vaseh v območju humperškega deželnega sodišča. Leta 1551 pa je prišlo do pomembnega prirastka zaradi kupovanja Sigmunda von Dietrichsteina v Bilčovsu, Podgradu, na Sedrovah, v Št. Kandolfu, Trabesinjah in drugod. Nadalje v Bilnjovsu (Fellersdorf), Mošenici in v Vesci (Niederdorf). Ta prirastek se jasno razlikuje od takratne splošne kasnejše poselitve, za katero je značilen nastanek številnih kajž, kot npr. v Zgornji vesci (Oberdorf), Branči vasi (Franzensdorf), Velinji vasi (Wellersdorf), na Vseli (Neusaß) in v Črezdolu (Tschrestal). Pri omenjenih tujih graščinah pa skoraj ni bilo nobenega prirastka. Na-

raščanje humperške posesti in njeno zaokroženje se je nadaljevalo še tudi do leta 1620, npr. v Podgradu, kjer so zginile zadnje tri rožeške posesti, v Želučah (Selkah), na Mali gori (Kleinberg), v Šmarjeti, Čahorčah in drugod. Leta 1683 se je zaradi takratnih vojnih razmer naraščanje humperške posesti ustavilo. Kasnejša poselitve pa je celo nazadovala, kot npr. v Zgornji vesci, Bilčovsu, Vesci in na Vseli. Le v malih odmaknjenih krajih in zaselkih kot npr. v „Mittenberg“-u, „Wielonig“-u, „Am Furt“-u, „Am Kulm“-u in v Spodnji Goričici (Untere Goritschitzen) je ostal položaj nespremenjen.

V krajih ob meji vetrinjskega sodnega območja „Burgfried“ ali deloma že na njem pa je uspelo pridobiti le Zvonino (Schwanein), kjer so bili le še dohodki enega posestva (Gült) kotmirške fare. V območju vzhodne Satnice pa je uspelo Humperku tako pokupiti kraje „Schlatt“, „Schallach“, Vrsto vas, Čezavo, Na Imovi in Osojnicu tako pokupiti, da tam ni bilo več vetrinjskih posesti. Do l. 1683 je mogoče ugotoviti prirastek humperške posesti v Smeričah (Stemeritsch), Na Imovi, v Vrsti vasi, v vaseh „Leutschach“ in „Unterberg“ ter v Čedramu. V Svetno Vrh in Ongarju je uspelo izpodriniti vetrinjsko posest.

Južno od Drave je odkupil v tem razdobju humperški gospod Sigmund von Dietrichstein posesti vetrinjskemu samostanu, proštiji v Podkrosu in cerkvi v Dobrli vasi. Poleg tega je prišlo tam kmalu po l. 1524 do velikega gospodarskega napredka, ki je bil vzrok zelo pomembni kasnejši poselitvi. Tedaj so nastali novi mlini, fužine, rudniki in izdelava orožja. Kasnejša poselitve se je osredotočila na kraje, ki so bili nositelji tega industrijskega razvoja, namreč na Sveče, Bistrice, Psinjo vas, Svetno vas, Borovlje, Resenco, Medborovnico, Glinje in Dule (Dullach). V mnogo manjšem obsegu pa je zajela kraje, v katerih je kmetijstvo še

dalje prevladovalo kot na primer Mače, Krajah, Kaplo ob Dravi, Kožentavro in Šmarjeto. Ta kasnejša poselitve, ki je dosegla višek okoli leta 1550 in je povezana z delitvijo kmetij ter z nastankom kajž, je dosegla v humperških krajih

Kamen sodnega okraja („Burgfriedstein“) je iz leta 1763 ob desni strani ceste, ki pelje v Kotmaro vas pred gostilno Kanonenhof. Stoji med nekdanjim sodnim okrajem vetrinjskega samostana in humperškim deželnim sodiščem. Na južni, proti Humperškemu gradu obrnjeni strani približno en meter visokega kamna je zgoraj vklesan grb humperških gospodov, grofov Dietrichsteinov, z dvema vinjakama in s krono na vrhu kot podobno časti in oblasti vladarja. Pod grbom sta vklesani črki L. H., ki pomenita Landgericht Hollenburg. Pod njima pa zopet letnica 1763, ki pomeni, da je bil ta kamen vsajen na osnovi pogodbe med Vetrinjem in Humperkom dne 5. majnika 1763 o natančni razmejitvi med obema sodnima področjema. Na severni, proti vetrinjskemu samostanu usmerjeni strani je zgoraj grb vetrinjskega samostana z mitro kot znakom dostojanstva višjega prelata. Pod njim sta vklesani črki B. V., ki pomenita Burgfried Viktring. Pod njima sledi zopet letnica 1763.

mного večji obseg kot v vetrinjskih. Pri drugem navalu kasnejše poselitve proti koncu 18. stoletja pa je bilo obratno, ker so imele vojne slabe posledice za industrijo in poselitve.

Od te kasnejše poselitve je treba razlikovati razvoj krčenja in prvotne poselitve v Selah in Slovenj Plajberku. S krčenjem Za vrhom (Bärental), Podna, v dolini Ljubeljske Borovnice in Bajtiškega jarka, jarka Selske Borovnice in visoke doline v Selah so pričeli že humperški gospodje iz Ptuja, kakor prikazuje delitveno pismo iz leta 1444.

Iz prvega humperškega urbarja iz leta 1524 pa je razvidna že druga stopnja razvoja. Leta 1524 je bilo v Selah že 43 podložnikov, v uradu Plajberk, ki je obsegal dolino Ljubeljske Borovnice, Poden in Zavrh (Bärental), 49 podložnikov. Do leta 1551 je število podložnikov zelo naraslo. Dietrichsteini so nadaljevali to poseljevanje in vetrinjskemu samostanu sta preostali v Karavanah le še cerkvena kmetija in mežnarjeva kajža. Iz urbarjev je razvidno tudi, da je bil glavni dohodek tega področja krčenja v gorovju živinoreja. Kajti kot dajatev malih posestev se navajajo povečini sir, kokoši, ovce, volna, kozličji in jagnjeta, ne pa žito in drugi poljski sadeži. Hlebec sira iz Slovenjega Plajberka je moral biti precej velik, ker je stal 32 denarov, tisti iz Sel pa le 16 denarov. Medtem ko v območju uradov Osojnic, Zadole, Bistrice in Kožentavra nikjer ni bilo več kot 300 ovac, je znašalo njihovo število v okvirju urada Sele 1313 in urada Slov. Plajberk 1591. V območju zgoraj navedenih uradov ni bilo nikjer več kot šeststo govedi, v okvirju uradov Sele in Slovenj Plajberk pa 940 in 930. Podobne kmetijske razmere so bile še v območju urada Želuče na Gurah, kjer so leta 1626 našli 541 ovac in 1028 govedi. Poselitve omenjenih karavanških dolin se je nadaljevala še v 18. stoletju. Višek je dosegla že v 17. stoletju, po letu 1683 je postajala bolj počasna, okoli leta 1790 je prišlo verjetno do zastoja,

Darujte za tiskovni sklad!

Sinoči je pela

SINOČI JE PELA
KO SLAVČEK LJUBO,
ZAKAJ PA JE DANES
ROSNO NJE OKO?

SINOČI CVETOČA,
RDEČA KOT KRI,
ZAKAJ PA JI DANES
OBRAZEK BLEDI?

IMELA JE VRTEC,
OJ VRTEC KRASAN,
KO DAVI JE VSTALA,
BIL CVET JE OBRAN.

OH, CVETJE JE RAHLO,
ČEZ NOČ SE OSPE,
A ŽAL JE ŠE MENI
PO NJEM, O DEKLE.

TAM DOLI PO POLJU
PA STOPA NEKDO;
ON CVET JE POTRGAL,
ZDAJ UKA GLASNO.

Srednjem kotu v Selah in Bajtišah pa med letom 1790 in 1821 celo do nazadovanja.

V tem obdobju je bilo v okvirju humperškega deželnega sodišča več tujih graščin. Z največ posesti zastopan je bil vetrinjski samostan s starima farama Kapla ob Dravi in Kotmara vas. K tema duhovnima ustanovama spada tudi proštija v Podkrosu. Poleg tega so imele tele svetne graščine posesti v humperškem deželnem sodišču: Rod ministerialov Hallegger, ki ga je podedoval rod Welzer ali Welzenegger. Okrog leta 1620 so bila posestva in podložniki Welzeneggerjev v Dulah, Šmarjeti in na Vrh (Am Gupf) v Dravski dolini v Rožu. Podložniki graščine Kraig so se nahajali leta 1620 v naslednjih krajih: V Zgornji vesci, Velinji vasi, Vrsti vasi, Krajih, Psinji vasi, Kapli ob Dravi, Podgori (Unterbergen), Resnici, Medborovnici, Zadolah in v Šmarjeti. Graščina Goriče (Gört-schach) je imela tri kmetije v Goričah, eno kmetijo v Borovljah in pol desetine v Žrelcu. Leta 1620 so bile v Smeričah in sosednjih krajih posesti rodu Metnitzer.

Tudi izven okvira humperškega deželnega sodišča so bili humperški podložniki v tem obdobju. V

(Dalje na 7. strani)

JACK LONDON:

19

TRI SRCA

Med orožniki je zopet nastal prepir, kdo naj prvi poseže v duplino in privleče na dan zaklad. Toda duplo je bilo tako globoko, da z roko nisi mogel doseči dna.

„Štor bo treba posekati,“ je vzkliknil Rafael in udaril s sekuro po deblu, da se prepriča, kako debelo je. „Vsi ga bomo sekali in vse, kar najdemo v njem, si pravično razdelimo.“

Poglar in Torres sta ves čas besnela, preklinjala in rotala orožnike, naj puste dolarje pri miru, sicer begunci res uidejo. Zaman jim je poglar grozil, da jih takoj po povratku v San Antonio pošlje v San Juan, kjer bodo psi glodal njihove kosti.

„Saj še nismo v San Antoniu,“ se je oglasil Augustino, da pokaže svojo modrost.

„Siromaki smo in pošteno hočemo deliti, kar najdemo,“ je dejal Rafael. „Prav praviš, Augustino: hvala Bogu, nismo še v San Antoniu. Ta bogati yanki je razmetal v enem dnevu več denarja, kakor ga zaslužimo mi v San Antoniu celo leto. Jaz sem za revolucijo — če se nam obeta denar!“

„A vodi naj nas ta bogati yanki!“ je pristavil Augustino. „Dokler nas vodi on, ki po poti razmetava denar, grem za njim četudi na konec sveta.“

„Če pa mislita ta dva gospoda,“ je dejal Rafael ter srdito pogledal Torresa in poglarja, „da nam bosta branila pobirati srebrne dolarje, naj gresta k vragu. Mi smo ljudje, ne pa sužnji. Svet je velik. Cordilleri so pred nami. Vsi bomo bogati in svobodni, živeli bomo v Cordillerih, kjer je vse polno lepih Indijank.“

„In rešimo se žena, ki smo jih pustili v San Antoniu,“ se je oglasil Vincento. „Zdaj pa na delo, bratci! Posekajmo ta štor in dvignimo zaklad!“

Zapele so sekire in trhlo deblo je bilo kmalu na tleh. In ko se je štor pri padcu razletel na koščke, so orožniki razdelili med seboj namesto sto kar 147 dolarjev.

„Radodaren je ta yanki, na moč je radodaren,“ je dejal Vincento. „Dá več, kakor obljudi. Morda je pa v štoru še kaj dolarjev.“

Orožniki so s sekirami razbijali štor še deset minut in našli med trščicami še pet dolarjev. Lahko si mislimo, kako sta poglar in Torres ves čas besnela, ko sta videla, da so begunci pridobili na času, in sicer že najmanj pol ure.

„Ta bogati yanki najbrže ne šteje denarja,“ je dejal Rafael. „Menda kar razveže vrečo in meče po tleh dolarje kakor sejalec žito. Gotovo je to tista vreča, ki jo je imel pri sebi v San Antoniu, ko je podiral stene naše jetnišnice.“

Jezdec so nadaljevali pot in pol ure je bilo vse v redu. Prispeli so do samotne naselbine, kjer je bilo že vse zaraščeno z visoko travo in mladimi drevesi. Napol porušena, s slamo krita hišica, podrti gospodarska poslopja in vodnjak, iz katerega je nedavno nekdo črpal vodo — vse to je pričalo o neuspešnem boju človeka z džunglo. In na robu vodnjaka je že od daleč bilo videti listek, na katerem je bilo napisano: 300.

„Grom in strela! Celó premoženje!“ je vzkliknil Rafael. „Hudič naj ga cvre in praži na dnu pekla vse čase,“ je pripomnil Torres in zaškripal z zobmi.

„Yanky plača bolje kakor vaš senor Regan!“ je zamrmral poglar več iz sebe.

„Vreča je komaj tolikšna,“ je pokazal Torres z rokami. „Najbrže bomo morali pobirati vse, kar ima ta prekleti Američan v nji, preden ga ujamemo. Ko bo pa vse pobrano in ko prazna vreča ne bo mogla več nastavljeti orožnikom teh vražjih pasti, ga dohitimo in aretiramo.“

„Pohiteti moramo, dragi moji,“ je dejal poglar prijazen in povabil orožnike, naj mu nemudoma slede. „Na-

zaj grede pojdemo počasi in bomo lahko mirno pobirali denar.“

Zdaj se je Augustino ponovno prepričal zoper molčečnost.

„Človek nikoli ne ve, po kateri poti se bo vračal. In kdo ve, ali se sploh še kdaj vrnemo,“ je dejal Augustino pesimistično. Ves navdušen nad pravo modrostjo se je odločil še za drugo. „Tristo srebrnih dolarjev v rokah je več vredno, kakor tri milijone na dnu vodnjaka, ki ga morda nikoli več ne bomo videli.“

„Nekdo se mora spustiti v vodnjak,“ je dejal Rafael in nategnil vrv, da se prepriča, če je dovolj močna. „Poglejte, močna je. Nekoga moramo privezati na to vrv in spustiti v vodnjak. Kdo ima korajžo, da se spusti?“

„Jaz,“ se je oglasil Vincento. „Jaz sem junak, ki se bo spustil na dno.“

„In ukrade polovico vsega, kar najde,“ je zamrmral Rafael, ki ni zaupal tovarišu. „Preden se spustiš, preštej tu vpricho vseh ves svoj denar. Ko te pa potegnemo iz vodnjaka, ti preiščemo žepe, da se prepričamo, koliko si našel. In ko bo vse pravično razdeljeno, dobiš nazaj vse, kar imaš zdaj v žepu.“

„Pod takimi pogoji se pa ne spustim v vodnjak. Ne, kar sami se spustite, če mi ne zaupate,“ je dejal Vincento užaljeno. „Tu zgoraj sem prav tako bogat kakor vsi drugi. Čemu bi se torej spuščal dol? Ljudje so mi pravili, da se je v vodnjaku že marsikdo zadušil.“

„Za božjo voljo te prosim, spusti se!“ je zarohnel poglar. „Hitro, le hitro!“

„Pretežek sem in vrv ni dovolj močna. Nočem se spustiti,“ je dejal Vincento.

Vsi so se ozrli na Augustina, ki je govoril ta dan več, kakor sicer ves teden.

„Guillermo je najlažji in najbolj suh,“ je dejal Augustino.

„Naj se spusti Guillermo,“ so pritrdili vsi. Toda Guillermo je pogledal v vodnjak in odstopil korak nazaj. Prekrižal se je in odkimal z glavo.

RADIO CELOVEC

SLOVENSKE ODDAJE

NEDELJA, 20. 7.: 7.05 Duhovni nagon — Po vaši želji.

PONEDELJEK, 21. 7.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Mlada srca (Sodelujejo otroci iz Bilčovsa).

TOREK, 22. 7.: 9.30 Zborovska glasba. — 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Šport. — Vrtiljak popevk.

SREDA, 23. 7.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Minute z... — Cerkev in svet.

ČETRTEK, 24. 7.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Družinski magazin.

PETEK, 25. 7.: 13.45 Celovski radijski dnevnik. — Melodije za prijeten konec tedna.

SOBOTA, 26. 7.: 9.45 Od pesmi do pesmi — Od srca do srca.

TV AVSTRIJA

1. PROGRAM

SOBOTA, 19. julija:

13.45 Velika nagrada Anglije formule 1 — 16.30 Živordeči avtobus — 17.00 Poskušajte z nami? — 17.30 Indian River: Obisk pri stricu Roulu — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Mala revija: G. K. — 18.25 Prizma: Magazin za žensko — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.55 Šport — 20.15 Oglejte si to (3); kronološki razvoj umetnika Karla Farkaša — 21.20 Panoptikum — 21.40 Za par dolarjev več; lovci glavnine v boju s teksaško zločinsko drhaljo — 23.40 Poročila.

NEDELJA, 20. julija:

17.20 Izlet v vesolje — 17.30 Woodbina: Signali dima — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Klub seniorjev — 18.30 Paj z nami — 19.00 Avstrija v sliki — 19.25 Kristjan v času — 19.50 Šport — 20.15 Zastoj; burka s petjem v treh dejanjih Johanna Nestroya — 22.15 Canettijevo potovanje v človeško pokrajino — 23.00 Poročila.

PONEDELJEK, 21. julija:

9.15 Za par dolarjev več — 11.20 Prištan — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Raji živali — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura in sport — 20.00 Šport — 20.55 Ceste v San Franciscu: Nick naj bi umrl — 21.45 Glasbena po-

ročila — 21.50 Ludwig van Beethoven: Sonate za klavir — 22.55 Poročila.

TOREK, 22. julija:

10.00 Frasnica, glasbena veseloigra — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Schöngruberjevi: Prihod v Berlin — 18.25 MI — 18.50 ORF — danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura, šport — 20.00 Zmešane zgodbe; veselo in redko z Gutherjem Philippom — 21.05 Netopir na anteni — 22.30 Poročila.

SREDA, 23. julija:

17.00 Vitez Kuno — 17.30 Dr. Doolittle in Feniks iz pepela — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Naslednji, prosim — halo Doc! — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura, šport — 20.00 Obzorja — 21.00 Svet knjige — 21.40 Münchenske zgodbe: Čar vrtnic — 22.30 Poročila.

ČETRTEK, 24. julija:

17.55 Za lahko noč — 18.00 Bridget in Bernie: Ustanovitelji — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura, šport — 20.00 Znanje — aktualno: 1. Na Jupiter in dalje, 2. Človeški možgani — 20.50 Stekleni zverinjak — 22.40 Poročila.

PETEK, 25. julija:

18.00 Družina Feuerstein — 18.25 MI — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki, kultura, šport — 20.00 Zgodbe iz zgodovine: Homer reče: Zeus je vsega kriv — 20.15 Komisar: Še deset minut živeti — 21.20 Gusar sedmih morij; pustolovščina angleškega morskega razbojnika — 22.25 Poročila.

SOBOTA, 26. julija:

17.00 Športni ABC: Judo — 17.30 Indian River: Beli bober — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Gertraud Jesserer — 18.25 Kuhinja v televiziji — 18.50 ORF danes — 19.00 Avstrija v sliki z Južno Tirolsko — aktualno — 19.30 Čas v sliki in kultura — 19.55 Šport — 20.15 Ribja pridiga ali pomoč — zastrupitev klobas — 21.55 Panoptikum — 22.15 Izdajalec, rop angleških kronskih dragotin — 23.40 Poročila.

TV AVSTRIJA

2. PROGRAM

SOBOTA, 19. julija:

16.15 Na svidenje: Gospa Siksta; materinska usoda iz tirolskih gora — 18.00 Grips; kviz z mladino — 19.00 Smrt morja — 19.45 Iskanje zadnjih divjih živali Evrope — 20.00 Galerija — 20.15 Ob 80-letnici Carla Orffa: Carmina Burana — 21.40 Vprašanja kristjana.

NEDELJA, 20. julija:

15.30 Svet in znanje: Biologija in obojke — 16.30 Frasnica, glasbena veseloigra — 18.00 Howdy — 18.30 Mladi zakon: Moje noči z Jacqueline; zgodba zakona iz zornega kota moškega — 20.15 General Idi Amin Dada, državnikov lastni opis — 22.30 Sabljaško prvenstvo v Budimpešti.

PONEDELJEK, 21. julija:

19.00 Diplomati v deželi Majev — 19.45 Dvakrat risarski film — 20.00 Münchenske zgodbe: Čar vrtnic — 22.55 Zemlja Afrika: preživele kulture.

TOREK, 22. julija:

19.00 Eugene Smith: Zakaj se joka nekdo v Minamati? — 19.30 Na oni strani Bajkalskega jezera; slike iz vzhodne Sibirije — 20.00 Čuti; znanstvena dokumentacija v štirih nadaljevanjih, Beatrice Nolte. 2. Uho ni samo za poslušanje — 20.45 Siesta, finski risarski film.

SREDA, 23. julija:

19.00 Peti hočem o Afroditi; Vtisi iz Toskane — 19.45 Dvakrat risarski film — 20.00 Dvojno življenje — špijonaža.

ČETRTEK, 24. julija:

19.00 Žrebeta iz Epene — 20.00 Veseli doživljaji s Hansom Joachimom Kulenkampom — 21.20 Trailer.

PETEK, 25. julija:

19.00 Dediči svetega Gregorja; poročilo o Cerkvu v Armeniji — 19.30 Öztalska Wildspitze, gorski film — 20.00 Vodič po avstrijski ljudski glasbi —

SOBOTA, 26. julija:

15.20 Kopajoča se Venus, ameriški film — 17.00 Avstrijsko lakoatletsko prvenstvo — 18.00 Brez nagobčnika, vodja po meri — 19.00 Pustolovščina divjine; beg v tajgo — 20.00 Galerija — 20.15 Protest — 22.15 Vprašanja kristjana.

TV Ljubljana

SOBOTA, 19. julija:

16.35 625 — ponovitev — 16.55 Rokomet Jugoslavija : Poljska — 18.25 Sod žganja — 19.15 Risanka — 19.30

TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 Kače v precepu — 20.35 TV magazin — 21.35 TV dnevnik — 21.50 Kojak.

NEDELJA, 20. julija:

9.40 Poročila — 9.45 R. M. du Gard: Thibaultovi — 10.35 Otroška matineja — 12.30 Poročila — Nedeljsko popoldne — 18.00 Rokomet Jugoslavija : Sovjetska zveza — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski gospodarski komentar — 20.00 Ženske iz djalovjih merdevin — 20.45 Karavana — 21.15 Športni pregled — 21.50 TV dnevnik.

PONEDELJEK, 21. julija:

18.05 Vid Pečjak: Dreječek in trije Marsovčki — Miš, Maš, Saš — 18.25 Risanka 18.35 Na sedmi stezi — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.05 Frontno gledališče — 21.05 Kulturne diagonale — 21.35 Mozaik kratkega filma — ... TV dnevnik.

TOREK, 22. julija:

17.05 Na črko, na črko — 17.35 Ikebana — 17.55 Čar gozda — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Mi med seboj — 21.20 R. M. du Gard: Thibaultovi — 22.10 TV dnevnik.

Kraji in pokrajine potovanja ...

(Nadaljevanje s 6. strani)

humperškem urbarju iz leta 1524 so navedena humperška posestva v Goričici (Goritschitzen) in v Portovci (Portendorf) pri Celovcu. V urbarjih po letu 1551 pa se omenjajo humperške posesti v Trdnji vasi (Hörtendorf), Pokrčah (Pockerritsch), Limerji vasi (Limmersdorf) in „Einersdorf“ pri Celovcu. Leta 1529 je pridobil Humperk posestva v Aichu pri St. Vidu ob Glini, Unterbergnu na Grobniškem polju, v Škofičah in v Galiciji. Leta 1551 omenja urbar humperške posesti v Dolah (Dellach) pod Vernberkom. Humperška zemljiška knjiga iz leta 1626 omenja posesti v „Kheussi-

SREDA, 23. julija:

18.10 Vrančeve dogodivščine — 18.45 Po sledih napredka — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 Mož, ki je ubil Liberty Wallacea — 21.40 Gorenje novosti — 21.45 Miniature — 22.05 TV dnevnik.

ČETRTEK, 24. julija:

18.25 Napoleon in ljubezen — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 20.00 J. Otčenašek: Nekoč je bila hiša — 21.15 Košarka za medcelinski pokal — Jugoslavija : Kanada — 22.45 TV dnevnik.

PETEK, 25. julija:

18.15 Morda vas zanima — 18.50 An-sambel Savski val — 19.15 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski notranjepolitični komentar — 20.00 Parlog — 21.20 625 — 21.40 TV dnevnik.

SOBOTA, 26. julija:

17.50 625 — ponovitev — 18.25 Ugodna cena — 19.25 Risanka — 19.30 TV dnevnik — 19.50 Tedenski zunanjepolitični komentar — 20.00 Košarka za medcelinski pokal — Jugoslavija : Brazilija — 21.45 TV dnevnik — 22.00 Kojak, serijski film.

Kraji in pokrajine potovanja ...

(Nadaljevanje s 6. strani)

laha“ pri Velikovcu in v Ribnici ob Vrbskem jezeru. Urbar hodiške graščine iz leta 1554 omenja humperške podložnike v Šmiklavžu v Hodiški dolini. V 17. stoletju je bilo 97 odstotkov vseh humperških podložnikov v okviru lastnega deželnega sodišča, leta 1793 pa se je nahajalo od 1134 humperških podložnikov le 16 izven lastnega deželnega sodišča. To je bilo ugodno za izvajanje sodstva in je pomenilo poročilo za varnost humperških posestev ter ljudi na njih. Zato je lastno deželno sodišče ugodno vplivalo na razvoj humperške zemljiške posesti.

Zanimiva je tudi primerjava števil podložnikov in posestnih razmer humperške graščine iz leta 1620 in 1821. Leta 1620 je živelo v okviru humperškega deželnega sodišča 1063 podložnikov s hišo. Od teh je bilo 727 humperških in 336 podložnikov tujih graščin. Severno od Drave jih je bilo 427; 263 humperških in 164 tujih. Južno od Drave pa 636; 464 humperških in le 172 drugih.

(Dalje prihodnjič)

„Ne spustim se tja dol, tudi če bi ležal v vodnjaku sve-ti zaklad podzemnega mesta plemena Maya...“ je zamrmral.

Poglavar je potegnil samokres in se ozrl na druge orožnike, češ naj mu dovolijo prisiliti tega strahopetca z orožjem. Vsi so prikimali.

„Kar urno se spustite v vodnjak,“ je zakričal poglavar na orožnika in mu zagrozil s samokresom. „Pohiti, sicer ti poženeš kroglo med rebra, da boš gnil tu kraj vodnjaka. Se strinjate s tem, tovariši, da ga ustrelim, če se bo upiral?“

Strinjamo se, strinjamo!“ so zakričali vsi. In tako je moral Guillermo hočeš nočeš pokazati dolarje, ki jih je našel spotoma, da bi si ne mogel v vodnjaku nobenega prisvojiti. V nepopisni grozi se je prekrižal, stopil v vedro, si ga oklenil z nogami in z drhtečimi rokami prijel za vrv, po kateri so ga tovariši spuščali v vodnjak.

„Stojte!“ se je razlegel njegov glas. „Stojte, držite vrv! Voda! Sem že v vodi.“

Orožniki so napeli vse sile in držali vrv.

„Poleg svojega deleža moram dobiti še deset pezov,“ se je oglasil Guillermo iz vodnjaka.

„Krstili te bomo, drugič boš krščen,“ so mu odgovorili tovariši. „Danes boš popil toliko vode, kolikor je gre v tvoj trebuh. Vrv spustimo ali pa prerežemo. Bo vsaj eden manj, ko bomo delili zaklad.“

„Voda je umazana,“ se je razlegel glas iz vodnjaka. „Tu je vse polno kuščarjev in mrtvih ptic, ki že smrde. Morda so v vodnjaku tudi kače. Deset pezov je vredno že to, da sem si sploh upal v to smrdljivo jamo.“

„Molči, sicer te utopimo!“ je zakričal Rafael.

„Kroglo ti poženeš v glavo, če ne pohitiš!“ mu je zagrozil poglavar.

„Kar streljajte ali pa prerežite vrv,“ je odgovoril Guillermo iz vodnjaka, „to vam ne bo nič pomagalo, zakaj zaklad ostane kljub temu na dnu.“

Nastal je premor in vsi so se spogledali, kakor bi se hoteli vprašati, kaj naj počno.

„A yankiji so ta čas že odnesli pete,“ je ternal Torres. „Imenitno so disciplinirani vaši orožniki, senor Mariano Vercara è Hijos!“

„Tu ni San Antonio,“ se je oglasil poglavar srdito. „Tu so Yushitanske džungle. Moji psi so zvesti samo v San Antoniu. V džunglah pa moramo ravnati z njimi zelo previdno, sicer nam pokažejo zobe. In kaj bo potem z nama?“

„To je prekletstvo zlata!“ je priznal Torres ves potr. „Človek mora postati socialist, ko vidi, kako je ta prekleti yanki z zlatom zvezal pravičnosti roke.“

„Samo da so vrvi srebrne,“ se je zasmel poglavar. „Vrag vas vzemi!“ je zakričal Torres. „Prav pravite. Tu ni San Antonio, temveč Yuchitanske džungle, zato vas lahko pošljem k vragu. Res sva oba slabe volje, toda s tem še ni rečeno, da se morava pripraviti. Uspeh najinega podjetja je odvisen od popolne solidarnosti.“

„Ne pozabite,“ se je oglasil Guillermo, „da je voda globoka komaj dva čevlja. Utopiti me torej ne morete. Pravkar sem otipal dno in v desnici imam še štiri srebrne dolarje. Dno je pokrito z dolarji. Zdaj lahko storite, kar hočete. Dajte mi deset dolarjev napitnine ali pa spustite vrv. Voda strašno smrdi in zato bi bil nespameten, če bi brskal po nji za dolarji brez odškodnine.“

„Da, da, saj dobiš deset dolarjev za nameček!“ so zakričali orožniki.

„Odgovorite torej! Deset dolarjev napitnine ali pa...“

„Deset dolarjev,“ so mu odgovorili v en glas.

„Za božjo voljo, pohitite!“ je vzkliknil poglavar. Orožniki so slišali, kako je pljusnila voda in kako je Guillermo zaklel. Vrv ni bila več nategnjena, torej je Guillermo skočil iz vedra in po dnu vodnjaka stikal za dolarji.

„Kar v vedro z njimi, dragi Guillermo!“ mu je zaklical Rafael.

„V žepe jih spravljam,“ je odgovoril glas iz vodnjaka. „Če napolnim vedro z dolarji, lahko izvlečete samo vedro, mene pa pustite tu.“

„Kaj pa če vrv ne bo dovolj močna, da potegnemo iz vodnjaka tebe in dolarje?“ ga je opozoril Rafael. „Če se

pretrga...“

„Že vem, kaj nam je storiti,“ je dejal Guillermo. „Spusti se dol še ti. Tedaj potegnemo iz vodnjaka najprej mene, potem vedro z dolarji in naposled še tebe. Tako bo pravica zmagala.“

Rafaelu se je od razočaranja povsobil nos. Sram ga je bilo in sam ni vedel, kaj naj odgovori.

„No, Rafael, kaj porečeš na to? Ali se spustiš?“

„Ne,“ je odgovoril Rafael. „Kar napolni svoje žepe s srebrom, potem te pa potegnemo iz vodnjaka.“

„Najraje bi preklel to pohlepno in sebično pokolenje,“ je vzkliknil poglavar.

„Jaz sem ga že davno preklel,“ je zamrmral Torres.

„Potegnite me iz vodnjaka!“ je zaklical Guillermo. „Pobral sem vse, razen smradu. Še zadušim se v tem brlogu, če ne pohitite. Le hitro potegnite, sicer bo konec mene in srebrnih dolarjev. Tu jih je nad tristo. Menda je stresel yanki v to smrdljivo jamo vse, kar je še imel v vreči.“

Francis je dohitel svoje prijatelje na ozki stezi, kjer so se ustavili, da si konja malo odpočijeta.

„Nikoli več ne pojdem nikamor brez polnih žepov denarja,“ je vzkliknil zmagoslavno in začel pripovedovati, kaj je videl iz svojega skrivališča v grmovju kraj zapuščene naselbine.

„Henry, celo po smrti vzamem na pot v raj vrečo denarja. Prepričan sem, da se da v nebesih z dolarji marsikaj doseči. Čujte! Prepričani in grizli so se med seboj kakor psi in mačke. Nihče ni zaupal drugemu. Od tistega, ki se je hotel spustiti v smrdljiv vodnjak, so zahtevali, naj obrne poprej vse žepe in dá prešteti ves svoj denar. Discipline je bilo mahoma konec. Za poglavarja se sploh niso zmenili. Najmanjšega in najlažjega je moral s samokresom prisiliti, da se je spustil v vodnjak. Ko je bil v vodnjaku, se je začel neusmiljeno norčevati iz svojih tovarišev. Obljubili so mu vse mogoče, ko so ga pa izvlekli, so planili nanj in ga začeli neusmiljeno tepsti. Ko sem skočil iz grmovja in pohitel za vami, so ga še vedno pretepali.“ (Dalje)

Letno poročilo ogledalo naše gimnazije in njene živahne dejavnosti

Zopet so se zaprla šolska vrata in izpraznile šolske klopi. Živah šolarjev ne odmeva več po šolskih hodnikih. Za brihtne glavice je konec resnih dni in dva lepa meseca brezskrbnih počitnic je pred njimi.

Na Slovenski gimnaziji je minilo že skoraj štirinajst dni, ko so se dijaki in dijakinje poslovili od starega šolskega leta, da bi se v dvomesečnih šolskih po-

čitnicah spočili od bolj ali manj napornega učenja.

Da bi starši, prijatelji in znanci Slovenske gimnazije in nasploh širša javnost kaj izvedela o dejanju in nehanju naših učencev ter vobče o bitju in žitju našega srednješolskega zavoda v preteklem letu, je ravnateljstvo šole podalo tudi letos, že osemnajstič, svoj običajni duhovni obračun.

Ta obračun je toliko bolj razveseljiv, ker so dijaki in dijakinje ter učiteljski zbor zaključek šolskega leta pričakali že v novem poslopiju. Veseli dan vselitve je mogla gimnazija res z vsem srcem in dušo proslaviti brez hrupa in obešanja na veliki zvon. Po 18-letnem bivanju pod tujo streho so mogli vendarle že zamenjati hudo obremenilni popoldanski pouk s prijetnim dopoldanskim poukom v prostornem, sodobno opremljenem novem šolskem poslopiju. Čeravno še ne morejo uporabljati vseh učnih prostorov, pa jih to trenutno nič ne moti, nedostopni sta še učilnici za fiziko in kemijo. Tudi telovadnici še nista na voljo, dobita pa vso opremo vsaj do začetka novega šolskega leta. Do tedaj bo verjetno urejeno za uporabo tudi že lastno šolsko igrišče tik ob šolski zgradbi. Ker še niso na voljo vsi učni prostori, se morajo še odpovedati kabinetskemu pouku na višji stopnji. Le-ta bo možen v prihodnjem šolskem letu.

Slovenska gimnazija, ustanovljena pred osemnajstimi leti (1957) kot „poskusna šola“, je preizkušnja vsekakor odlično prestala. Navkljub popoldanskemu pouku je neprestano rasla.

Posebno razveseljiv je brez dvoma tisti del poročila, ki govori o

številu učencev ter o njihovem napredovanju pri učenju. Letos, to je v letu 1974/75, je imela Slovenska gimnazija 18 razredov s 436 učenci, za prihodnje šolsko leto je prijavljenih prvošolcev za tri paralelne razrede. O uspešnem študiju pa najbolj govori število šolarjev, ki so to šolsko leto zaključili s prav dobrim uspehom: v 1. a in 1. b razredu je bilo 21; v 2. a, 2. b in 2. c razredu 20; v 3. a, 3. b in 3. c razredu 20; v 4. a in 4. b 11; v 5. a in 5. b 4; v 6. a in 6. b razredu 8 učenec in učencev; v 7. a in 7. b eden in v 8. a in 8. b razredu pa je bilo šest odličnjakov. Torej je bilo na šoli letos 91 odličnjakov.

Maturantov je bilo v minulem letu 36. Skupno število vseh maturantov naše gimnazije je letos naraslo čez 400. Od skupno 36 maturantov jih je šest izdelalo z odličnim uspehom, z dobrim pet, z uspehom pa jih je maturiralo 24.

Učiteljski zbor Slovenske gimnazije je v letu 1974/75 narasel na 32 učnih moči. Dalje izvemo iz poročila, kje stanujejo naši dijaki: 287 jih stanuje v domovih v Celovcu, 125 se jih vozi, 24 pa jih stanuje v glavnem mestu Koroške.

Izvestje prinaša tudi zanimiv podatek o poklicih staršev naših dijakov in dijakinj: 147 kmetov, 126

delavcev, obrtnikov je 39, 96 je uradnikov in nastavljenec, 18 je rentnikov, prostih poklicev pa je 10.

Največ prostora je v Letnem poročilu posvečenega šolski akademiji, ki je bila letos v znamenju obletnic in otvoritve nove šole. Pomemben dogodek na šoli so bila imenovanja: tako je bil ravnatelj zavoda prof. dr. Pavle Zablatnik imenovan za dvornega svetnika, prof. dr. Anica Petek za višjo študijsko svetnico, prof. dr. Janko Polanc pa za višjega študijskega svetnika.

V leposlovnem delu nadaljuje prof. dr. Anton Feinigs krajevnimi, ledinskimi in hišnimi imeni v Rožu. Prof. dr. Stanko Cegovnik se bavi s problemom naših

deklet v letu ženske ter s študijskim problemom naših maturantov. O potovanju lanskim maturantov po Jugoslaviji piše prof. dr. Anton Wutte. Na športnem področju se lansko leto ni mnogo zgodilo, zato pa več na glasbenem. Tako izvemo, da sta se prvič srečali gimnazija v Wolfsbergu in Slovenska gimnazija v Celovcu z dvema koncertoma. Naš gimnazijski izbrani zbor je sodeloval tudi na mladinskem pevskem festivalu v Celju, kjer je za svoje lepo petje prejel bronasto medaljo. Po nastopu v Celju je naše pevčke vodila pot v Slovenj Gradec, kjer jih je povabila tamkajšnja osnovna šola.

Slovenska gimnazija je tudi v tem šolskem letu uspešno opravila svoje važno, pomembno in odgovorno delo na kulturnem, pedagoškem in didaktičnem področju v blagor naše slovenske mladine na Koroškem. B. L.

Aplavz folklornim in pevskim skupinam

Avstrijsko-jugoslovansko društvo, ki se nenehno trudi za ohranitev dobrih sosedskih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo, še posebno med Slovenijo in Koroško, praznuje letos 20-letnico svojega obstoja.

V ta namen je društvo priredilo preteklo soboto na dvorišču Deželnega dvorca „večer srečanja“ folklornih in pevskih skupin Slovenije in Koroške. Odlično sestavljen program, pod režijo simpatičnega in priljubljenega napovedovalca celovškega radia in igralca Huberta Repnika, ki je hkrati tudi napovedoval in povezoval posamezne točke, je pokazal nekaj zanimivih nemških ljudskih plesov, plesov jugoslovanskih narodov ter slovenskih in nemških pesmi.

Številnemu občinstvu, ki je bilo vidno zadovoljno, so se predstavili: folklorna skupina „Sava“ iz Kranja, s svojim malim tambura-

skim orkestrom „Bisernica“ iz Reteč pri Škofji Loki, folklorna skupina „Edelweiß“ iz Celovca, otroška plesna skupina, prav tako iz našega glavnega mesta, slovenski mešani pevski zbor „Danica“ iz Št. Vlada v Podjuni ter nemški mešani pevski zbor „Singkreis“ iz Brnce.

Večer srečanja je imel dvojni pomen, kot je povedal napovedovalec, to je bilo srečanje med Avstrijo in Jugoslavijo, na drugi strani pa srečanje slovenskih in nemških so- deželanov.

Večer je začela otroška plesna skupina, ki razpolaga tudi z deklislim pevskim in inštrumentalnim (kitare) kvartetom.

Kot pozdrav je zbor iz Brnce zapel: „Jo grüaß aich Gott“, Danica pa „Pozdrav Koroški“, medtem ko je Bisernica zaigrala „Ko dan se zaznava“.

Sedaj pa nekaj besed o nastopajočih. Mešani pevski zbor iz Brnce je bil ustanovljen leta 1963 in je nastal iz vaške skupnosti koroškega izobraževalnega društva. Zbor vodi Olga Janach.

Crvena zvezda iz Beograda še ne ve za svojega nasprotnika. „Zvezdaši“ bodo gotovo igrali proti nekemu romunskemu moštvu. Glavni tajnik Crvene zvezde Slobodan Čosić je pristavil: „Ne glede na nasprotnika, za katerega, žal, še ne vemo, lahko povem le to, da bomo proti vsakemu moštvu igrali s polno paro.“

ALEKSEJEV DOBIL TEKMECA

Sovjetski svetovni in olimpijski prvak v dviganju uteži v superteški kategoriji Vasilij Aleksejev ni več sam najmočnejši človek na svetu. Na bolgarskem prvenstvu v Jambolu je Hristo Plahkov v potegu dvignil 192,5 kg in dosegel nov svetovni rekord. Dosedanji najboljši dosežek je zboljšal kar za pet kilogramov. V sunku je Plahkov dvignil 230 kg, skupno torej v biatlonu 422,5 kg, s čimer je zaostal za 2,5 kg za svetovnim rekordom Vasilija Aleksejeva.

ŠPARTAKIADA IN GYMNAESTRADA

Zadnje dni v juniju je bila v Pragi osrednja telovadna prireditve špartakiada, od 1. do 5. julija pa je bila v Berlinu 6. gymnaestrada. Obe prireditvi sta bili za vse gledalce in nastopajoče, predvsem pa za amaterske in profesionalne strokovnjake resnično doživetje, saj so bili nastopi realen prikaz kvalitnih dosežkov sodelujočih narodov in držav v telesni kulturi današnjega časa.

Boks:

MATE PARLOV ZMAGAL TUDI TRETJIČ

GENOVA. — V svojem tretjem nastopu med profesionalci je bivši jugoslovanski reprezentant, svetovni in olimpijski prvak v polteški kategoriji Mate Parlov pred kratkim v rundi knock-outiral zahodnonemškega boksarja Horsta Langa Clouēja. Pred koncem runde je Parlov zadel nasprotnika z levico na vrh brade — in dvojnoka je bilo konec.

Folklorna skupina Edelweiß je bila ustanovljena 1936 in jo vodi Arnulf Wadl, spremlja pa jo inštrumentalni trio (harmonika, klarinet in kontrabas). Oba, folklorna skupina in glasbeni trio, sta danes znana doma in v tujini ter sta prejela že več nagrad.

Mešani pevski zbor „Danica“ iz Št. Vlada v Podjuni obstaja že nad 60 let. Njegov ustanovitelj in dolgoletni pevovodja je bil Andrej Mičič. Po drugi svetovni vojni je prevzel vodstvo zbora Hanzej Kežar. Zbor šteje okoli 35 pevcev in pevcev. Zbor goji v prvi vrsti koroško in vobče slovensko narodno in umetno pesem. Poje pa tudi nemške koroške narodne pesmi. Zbor je znan po lepem petju doma in v inozemstvu, zlasti v Sloveniji, na Gradiščanskem, Trstu, Gorici in v Nürnbergu v Zahodni Nemčiji.

Narodno-plesno skupino „Sava“ so ustanovili delavci-idealisti tovarne gumijastih izdelkov v Kranju, ki se je sčasoma razvila v eno izmed najbolj priljubljenih skupin, ki goji jugoslovansko narodno umetnost na visoki kulturni ravni. Narodno-plesno skupino spremlja tamburaški orkester „Bisernica“ iz Reteč.

O potankostih programa ne bi govoril rad na tem mestu, ker bi zavzelo preveč prostora. Reči in poudariti pa je treba, da so pevci in plesalci kot inštrumentalisti prinesli na oder veselje, vedrino in navdušenje. Vendar pa ne morem mimo dejstva, da je bil nastop naših bratov iz Slovenije vrhunec večera. Folklorna skupina Sava nam je pokazala delček bogastva narodnega blaga slovenskega naroda in ostalih jugoslovanskih narodov nasploh, hkrati pa nam je pokazala, kako zanimivi so njihovi plesi ter očarljive njihove narodne noše. Z izrednim znanjem, s katerim so izvajali posamezne točke, so dobesedno osvojili srca vseh navzočih, ki niso štedili s ploskanjem. Toda občinstvo je nagrajevalo tudi posamezne točke drugih nastopajočih z aplavzi in je hotelo s tem dokazati, da mu je bilo tudi petje in plesi domačinov izredno všeč.

Avstrijsko-jugoslovansko društvo je lahko ponosno na tako uspel „večer srečanja“. B. L.

šport - šport - šport - šport

Odmevi iz Avstrije in Jugoslavije po žrebanju parov v Zürichu

„Tokrat ne bomo samo žrebali pare raznih evropskih tekmovalcev, tokrat bomo predvsem proslavili velik dan evropskega nogometa,“ tako je pozdravil odgovorni pri FIFA Italijan Artemio Franchi pravo množico ljubiteljev nogometa, ki so nestrpno v Zürichu čakali na izide žrebanja prvih parov. Letošnjih evropskih tekmovalcev se bo namreč udeležilo kar 128 društev, pravi rekord, ki ponovno kaže, da ostaja nogomet še zdaleč najbolj priljubljena športna panoga v Evropi.

Prvo kolo je prineslo našim štirim avstrijskim klubom razočaranje (igre na tujem 17. septembra, povratne tekme 1. oktobra). Tako je odločil žreb našemu prvaku enega najboljših moštev v Evropi Borussia Mönchengladbach, v pokalu pokalnih prvakov igra graški Sturm z bolgarskim klubom Slavija iz Sofije, medtem ko sta v pokalu UEFA dobila Rapid turško moštvo Galatasaray iz Istanbula, VÖEST iz Linza pa madžarsko enajsterico Vašaš iz Budapesta. Hugo Lattek, trener Borussia je izjavil: „Pri žrebu sem račun na lažjega nasprotnika.“ In Berti Vogts je dejal: „Spet smo imeli smolo, kajti od vseh nemških klubov, ki tekmujejo, smo prejeli najtežjega na-

sprotnika.“

„V športnem pogledu je to zanimiva naloga, ker smo zopet dobili tako nevarnega nasprotnika in pomeni ponovno merjenje moči z Gladbachom,“ je povedal predsednik Innsbrucka Erwin Steinlechner. Niti navdušen, niti razočaran ni bil Sturmov trener Karl Schlechta. „Možnosti za oba kluba so enake, da dosežemo drugo kolo.“ Sepp Pečanka od Rapida je dejal: „Turke moramo premagati.“ In trener VÖEST Horst Franz sodi: „Vašaš je znan in prijeten nasprotnik. Mi bomo prišli v drugo kolo.“

Jugoslovani optimisti

„Srečne roke Havelangea in Franchija,“ tako so sprejele „Sportske Novosti“ iz Zagreba, največji jugoslovanski športni dnevnik, žreb v Zürichu. Naslov jasno kaže, da so v Jugoslaviji z optimizmom in zadovoljstvom sprejeli izid iz Zürichu.

Tajnik Hajduka Gojko Škrbić je z izrednim zadovoljstvom sprejel izid žrebanja. Hajduk bo igral proti Florianu La Valletta z Malte. Lažjega tekmečarja ni mogel nihče pričakovati. Tudi podpredsednik Borca iz Banjaluke je bil seveda navdušen: „Prvič nastopamo v evropskem tekmovalstvu. Naleteji smo na lahkega nasprotnika — ekipo Rumeligen iz Luksemburga. Prepričan sem, da se bomo uvrstili v drugo kolo tega tekmovalstva.“

Pokal UEFA. Vojvodina bo igrala proti močni ekipi AEK iz Aten. Trener novosadske enajsterice ni zaskrbljen: „Takega nasprotnika smo si želeli. AEK je ena najmočnejših grških ekip. Jugoslovanski ljubitelji nogometa bodo torej prišli na svoj račun.“

POPRAVEK

V dr. Wuttejevem sestavku „Potovanja maturantov po Jugoslaviji“ bi se moralo v številki 28 v 3. vrsti 1. odstavka pravilno glasniti: ... iz leta 1142 in ne leta 1165; v 5. odstavku, 4. vrste se mora pravilno glasniti: ... sodni okraj in ne ... sodno pravico. V 9. vrsti 5. odstavka se mora pravilno glasniti: ... sodni okraj, in ne: ... sodno pravico.

NAŠ TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslovu: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26, 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 84 358. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Nužej Tolmajer, Verovce št. 2, 9065 Žrelec. — Tiska Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.